

Al. 7483

1976

U. Duf

Õesti Kirjameeste Seltsi Toimetused № 47.

Soome keele õpetus.

Õhimene jagu:

Lühikene grammatik.

Wäljaandnud

Dr. A. Weske.

Wiljandis.

Trükitud J. Feldt'i kulu ja kirjadega.

1881.

1976

Soome keele õpetus.

Esimene jagu:

Lühikene grammatik.

Wäljaandmud

Dr. M. Weske.

Wäljandis.

Trükitud S. Feldt'i kulu ja kirjabega.

1881.

Seniuri poolest lubatud. Tallinnas, 21. Mail 1881.

1976

Soome Kirjanduse Selts

50 aastase jubeli pühaks.

Gestlased tarwitavad oma naabri rahwa Soomlaste keelt fagedaste kauba-ajamise juures: juba selle pärast oleks selle keele õpetuse raamatut tarwis. Aga weel teisi põhjust on, mis Soome keele õppimist nõuavad: sugulase Soome keele tundmine äratav Eesti keele waimu ja ajaloo tundmist, awab tema aru-saamist, annab assja wõrdluseks, wõrdlus aga toob oma jagu terawust ja ärksust wõrdleja inimese waimule, rikastab seda; Soome keele tundmine käänab Eesti õppijalle rohke waimu-waranduse aida ukse kergeste lahti, sest Gestlane, kellel jo liig fagedaste jõuudu puudub, teisi keeli õppida, wõib mitu kord wähema kulu, kergema waewaga ja lühema ajaga lähedalt sugulast Soome keelt lugema ja mõistma õppida kui kedagi muud keelt. Selle pärast wõtsin jo ammu nõuiks üht Soome keele õpetuse ja harjutuse raamatut kirjutada, jain aga alles praeguse kewadise haljenduse alguse ajal mahti. Ma seatsin käesolewa grammatika siju mitme uuemate Soome keele õpetuse raamatute järele lühidelt kokku, aga nii, et kõik tarwilisemad healte õpetuse seadused ja muutmise õpetuse näitused sees on, oleksin weel enam lühendanud, siis oleksin pidanud mõnda tarwilist õpetust kõrwale jätma ja raamat oleks puudulik. Ärgu arwatagu healte õpetuse jagu mitte liig pikaks, seal ei ole midagi seadust üle aru üelbud, waid pandagu seda iseäralise hoolega tähele, sest ta kergitab suurel mõedul pea järel tulewate lugemiste arusaamist. Mõnd seadust ei annud ma mitte weikeste Soome keele õpetuse raamatute järel, waid uurimise raamatute põhjuse pealt.

Rüü oli mull himu, Soome keele healte seadusi Gesti keelega võrrelda, aga see oleks raamatu pikaks ja kalliks teinud; ehk saab edespäi seda tööd ette võtta. Siin tahan aga seda sügavamalt ajaloolise õpetuse põhjus-teadust seletuseks nimetada, et kõik sõnad ja sõnade vormid, mis Soome keeles healte poolest pikemad ehk kuidagi viisi täielikumad on kui Gesti keeles, enne wanaft Gesti keeles niisama pikad ja täielikud oliwad; ajajooksul on Gesti keele sõnad ennaft rutemine lühendanud kui Soome omad. Niisama on ka need sõna vormid, kelle poolest Soome keel Gesti keelest rikkam on, enne kõik Gesti keeles olemas olnud, ehk ommete nii hästi kui kõik. Selleks võib jo Gesti wana rahwalauludest tõendawaid näitusi leida. Üksnes mõnel kohal on Gesti keel endisi heali kauemine alal hoidnud kui Soome keel; näit. Gesti keeli pimedä, kutsuda, isada, Soome keeli pimeä, kutsua, isää, kus Soome sõnadest endine d ehk t kadunud; Gesti parandan, kuulda, Soome keeles parannan, kuulla', kus Soome keeles t=heal ennaft n^{ts}, l^{ts} muutnud, aga Gesti keeles ennaft alal hoidnud.

Healte wälja rääkimise poolest katsugu õppija Wiru ja hommikupoolse Harju rannapoolsete külade rahwa keelt kuulda ja ta on siis õiget Soome keele kõla kuulnud.

Sõnadega „f=heal“, „p=heal“, „t=heal“ olen siin lühidelt f, ff, g, — p, pp, b, — t, tt, d tähendada tahtnud.

Ma panin aega tähele ja kirjutasin — pangu lugeja ka aega tähele ja õppigu!

Tartus, 16. Mail 1881.

Wälja-andja.

Sealte õpetusest.

Wokaalid.

§ 1. Soome keeles on kahetä lühikest wokaali ehk täishealelist: a, e, i, o, u, y (= Eesti ü), ä, ö*). Neist on 1) kõwad: a, o, u, 2) pehmed: ä, ö, y, 3) kerged: e, i.

§ 2. Pitad wokaalid tähendatakse kahe lühikese kirjutamisega, näituseks maa, uusi (uus), pää (Eesti pea, pää), antaa (Eesti anna).

§ 3. Soome keele distongid ehk kahetortsed täishealelised on:

1) uo, yö, ie; näit. tuo, syö, wie (Eesti too, föö, wii). Neis on teine heal wäähä pikem, selgem kuulda kui esimene. — Neid distongisid — päris distongisid, nagu Soomlased ütlemad — räägitakse kõla poolest nõnda wälja, kui Eesti pikka oo^b, öö^b, ee^b hommiku pooltel Tallinnamaal; nad on Eesti pika oo, öö, ee asemel.

2) au, eu, iu, ou; äy, öy; ai, ei, oi, ui, yi, äi, öi. Näituseks kaura (E. faer), seura (E. selts), kiusa (E. kius), soutaa (E. sõuda, sõuuda); käydä (E. käija), köyhä (E. kehwa, waene); sain (E. fain), vein (mina wiisin), uin (mina ujun), myi (tema müis), päivä (E. päaw, päiw), löi (tema löi).

*) Eesti ö puudub Soomlastel, selle asemel on neil enamiste e ehk o, näit. welka (E. wõlg), ottaa (E. wõtta).

§ 4. Seisawad sõna teises silbis faks wokaali, mis mitte ühe sugused ei ole, kõrwu, siis on teine wokaal esimesest lahku, kolmandama silbi jauks lugeda; näit. pyhien nagu pyhi-en (E. pühade), pienien (E. weikste), rakkaus nagu rakka-us (armastus). On aga teine (järgmine) neist wokaalidest i, siis on faks teises silbis seiswat healt kui distongid lugeda, neulain (nõelte), kukkoin (kuffede), myllyin (westide).

§ 5. Kui sõna esimene wokaal kõwa on (a, o ehk u), siis on järgmised wokaalid kõwad ehk kerged; näit. maalla, kova (E. kõwa), ottawat (wõtawad), kukka (E. lill). Kui sõna esimene wokaal pehme on (ä, ö ehk y), siis on järgmised pehmed ehk kerged; näit. päällä (E. peal, pääl), pöydällä (E. laual), syömään (E. sööma). Kui sõna esimene wokaal kerge on (e, i), siis on järgmised mõnes sõnas kõwad, mõnes pehmed; 1) kõwad, näit. pellolla (mitte pellöllä, E. põllul), ilmalla (mitte ilmällä, E. ilmal); 2) pehmed, näit. silmällä (E. silmal), lehmällä (E. lehmal). Kui sõna esimeses silbis mõlemad wokaalid kerged on, siis on järgmised pehmed; näit. seinä, seinällä (E. sein, seinal), kielellä (E. keelel).

Konsonandid.

§ 6. Soome keeles on kolmeteistkümment konsonanti ehk umb=healelist: d, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, v (w). Neist on 1) kurgu=healed: k, g, j, h, 2) keele=healed: t, d, l, n, r, s, 3) huule=healed: p, v (w), m.

§ 7. k, t, p on sõna sees pea=aegu nii pehme kui Eesti keele g, d, b; näit. joki pea kui Eesti „jõgi“, sota pea kui Eesti „sõda“, tapan (E. tapan) pea kui Eesti „taban“, antamaan pea kui Eesti murdeline „andama“.

§ 8. g on üksnes n järel pruugitaw ja seal nii pehme, kui Tallinna murde pehmes wormis „kangas“, „hinge(-karjane)“, Soome kangas, hengen, nom. henki.

§ 9. Soome keeles räägitakse h sõna algusel selgeste välja nagu meil Võru murdes; näit. haava (E. haaw), hoidan (E. hoian), hukkaan (E. hukkan).

Täheendus. Konsonantide jalku tuleb ka õht-heale märk ' armata, mis hörna h sarnane on ja mõne sõna jau lõpul seisab; näit. vene', kate', kaste' (Eesti wene, kate, kaste), anna', ota', tule', hakata', kuulla', tulla', istua' (E. anna, wõta, tule, hakata, kuulda, tulla, istuda). Võru murdes on see heal neil samul kohtabel, aga kõwem, üks ligi korba k-heale sarnane kurgu heal. Soome murretes on selle hörna õht-heale asemel k ehk t. Seda õht-healt ei kirjutata Soome liht lugemise raamatutes mitte. Selle raamatufese näituses on tema aga tähendatud, sest ta kergitab sõnade pehmen-damise aru-saamist.

§ 10. Kõwad ehk pikad konsonandid tähendatakse kahe wõrra kirjutamisega; näit. wakka (E. wakk), leppä (E. lepp), annan (E. annan).

Sõnade jifemiste healte olekust.

§ 11. Soome healtel, kui paarist konsonandist ära waa-tame, on kaks järku ehk pikkust, lühikene järk ja pikk ehk kõwa järk, ja mitte nõnda kui Eesti keeles, kus kolm healte järku on, mis sellest tuleb, et Eesti keeles pikal ehk kõwal healel ise kaks järku on. Soome sõnad on, kui k-, t-, p-healed välja arwame, seest täitsa muutmata, foguni ilma pehme ja kõwa järguta. Näituseks on nominatiw saani, infinitiiv (seda) saania, nomin. seinä, infin. seinää, nom. auma, infin. aumaa (kuhi, naber), nom. linna, infin. linnaa, nom. risti, infin. ristiä, nom. kylmä, infin. kylmää aa, ei, au, nn, st, Im poolest täitsa nõnda pikad ehk kõwad kui Soome genitiivid saanin, seinän, auman, linnan ristin, kylmän; genitiiv ei ole fiin mitte nominatiivist ja infini-tiivist pehmem nagu Eesti keeles.

Pikkuse poolest on need healed (pikad wokaalid, diftongid, kahelortsed konsonandid, kofku pandud konsonandid) Eesti keele teise ja kolmandama järgu healte wahesed, näitawad aga Eesti kolmandama järgule wähä ligimad olewat kui teisele. Näituseks on hän meni linnaan, (feda) ristiä, (faks) sormea weidi pehmem nn, st, r poolest, kui Eesti „ta läts linna“, „(feda) risti (rissti)“, „(faks) förme (förrme)“. Soome kk, pp, tt näitab kahe wokaali wahel niisama kõwa olewat kui Eesti ff, pp, tt, wähä ehk häkilisemalt rääkida. Kofku pandud konsonantide (rj, st, lm ja teiste) ja diftongide juures on selgem kuulda, et nemad pehmemad on kui Eesti kolmandamas järgus ja kõwemad kui Eesti teise järgu healed. Ka ei ole i diftongis ai, ei ja teistes nii teraw kui Eesti kõwas järgus, waid kaalub enam e poole kui Eesti keeles. Rääfigu Estlane — see olgu üleüldiseks nõõriks — Soome pikad wokaalid, diftongid, kahelortsed konsonandid, kofkupandud konsonandid, natukene lühemalt, kergemalt, wähema kindluse ja wenitamisega kui Eesti kõwa, kolmandama järgu healed, aga ärgu pehmen DAGU ta neid mitte nõnda kaugele nagu Eesti keeles nende healte pehmet (teist) järku, mitte nagu nn Eesti genitiwi linna(-rahwas), nagu aa Eesti paljuse nominatiwis saamid, nagu s Eesti paljuse nominatiwis ristid — siis trehwab ta Soome heali kõige ligimalt.

Muutmised (pehmenamised) sõna-tüwe sisemistes healtes.

§ 12. Sõna muudetakse seest poolt paljalt k-, t-, p-healte poolest. Kui teise silbi lühitese wokaali järel konsonant ehk õhk-heal' seisab, kelle järel wokaali ei ole, ehk kui teise silbi lühitese wokaali järel faks konsonanti seisawad järel tulewa wokaaliga, siis on k-, t-, p-healed pehmenud, aga pehmenud konsonandi ees seisaw pikk wokaal ehk diftong jääb niisama kõwaks, nagu ta kõwas, pehmenamata sõna-wormis on.

§ 13. K-healeft. 1) kk pehmendatakse k^{ts}; näit. kukka (E. kikk), gen. kukan (pea kui Eesti *kugan rääkida); paikka, gen. paikan (E. paik, gen. paiga); gen. rikkaan, nom. rikas; kelkka (E. kelf, kelff), gen. kelkan (E. kelgu), vasikka, gen. vasikan.

2) k muutub n järel g^{ts}; näit. aurinko (päike), gen. aurinon; kaupunki (linn), gen. kaupungin (linna).

3) Sõna-tüve k muutub j^{ts}, kui hk, lk, rk järel sõna-tüve lõpul e seisab; näit. tüvi puhke, infin. puhjeta (tärgata); tüvi solke, infin. solkea, gen. soljen, nom. solki (E. sõlg); tüvi kurke, infin. kurkea, gen. kurjen; tüvi järke, gen. järjen, nom. järki (E. järg); kulkea (sõita), kuljen (sõidan).

4) Muial kufub k wälja; näit. tuhka, gen. tuhan; halko (E. halg), gen. halon; maku, gen. maun (E. magu, maitsemise tundmus); rae' (rake' asemel, E. rahe), gen. rakehen.

5) k muutub kabe u wahel v^{ts}, näit. suku, gen. suvun; luku, gen. luvun.

6) k kufub sõna keskelt wälja ja ees seiswa distongi i muutub siis j^{ts}, näit. aika (E. aeg), gen. aian ehk ajan; poika (E. poeg, pois), gen. poian ehk pojan. — Nõnda ka Eesti sõna-wormis aja, koja j endise i asemel.

§ 14. T-healeft. 1) tt pehmendatakse t^{ts}; näit. ottaa' (E. wõtta), ottawat (E. wõtawad), otan (E. wõtan); saatto (E. saatmine, saatus), gen. saaton; kiittää (tänaada, kiita), praesens kiitän; kate' (E. kate, enne kätte'), gen. kattehen; pantti, gen. pantin, (E. pant, pantt, gen. pandi); opettaa (õpetada), praesens opetan; hakata' (endise hakatta' asemel).

2) t muutub l, n, r järel l^{ts}, n^{ts}, r^{ts}; näit. pelto, gen. pellon (E. põld, gen. põllu), adessiw pellolla; aalto (E. laine, woog), gen. aallon; kuulla' (endise kuulta' asem.); tüvi kante, gen. kanne, nom. kansi (E. nom. kaas, gen. kaane); käyntö (E. käit), gen. käynnön; saanto (Eesti saak), gen. saannon;

parantaa (E. parandada), gen. parannan (E. parandan); kerta (E. kord), gen. kerran; kumartaa, praesens kumarran (E. kumardada, kumardan); pyörtää, praesens pyörrän.

3) Muial muutub t d^{ts}; näit. nom. pata (E. pada), gen. padan (E. pajan); kaita (E. kitsas), gen. kaidan; tahtoa (E. tahta), praesens tahdon (E. tahan); tüvi lehte, gen. lehden, nom. lehti. — t kufub wälja: istua', pitää' (istuta', pitätä' asemel); antaa' (antata' asemel).

§ 15. P-heelteft. 1) pp pehmendatakse p^{ts}; näit. tappa (E. tappa), praesens tapan; kuoppa (E. koobas), gen. kuopan; gen. saappaan, nom. saapas (E. saabas, gen. saapa).

2) p muutub m järel m^{ts}; näituselks tüvi impe, gen. immen, nom. impi (E. neitsi); gen. lampaan, nom. lammas; praesens tempaan, infin. temmata; tüvi kovempa, gen. kovemman, nom. kovempi (E. kõvem, gen. kõwema).

3) p muutub v^{ts}; näit. tupa, gen. tuvan; nom. apu (E. abi), gen. avun; nom. haapa (E. haab), gen. haavan; praesens kaipa (E. kaeban), infin. kaivata.

§ 16. Teised, nende healte ees seiswad healed jääwad muutmata kõwaks; näit. on ai, h, l genitiwis paikan, lehden, soljen just niisama kõwa kui nominatiwis paikka, lehti, solki.

§ 17. Soome keeles ei kufu s järelt mitte k wälja; näit. waski, infin. waskea, gen. wasken (E. wask, gen. wase); lasken (E. lasen), raiskaan (E. raiskan), raiskata (E. raisata).

Muutused sõna-tüwe lõpu-wokaali poolest otja tulewa wokaali läbi.

§ 18. Piisk wokaal saab i ees lühendatud; näit. saan, aga sain (i mööda läinud aja märk); puu, puita (i paljuse märk).

§ 19. Diſtongid uo, yö, ie on otja tulewa i ees o^{ts}, ö^{ts}, e^{ts} lühendatud; näit. juon, join (E. jöin); työ, töitä (E. tööfid,

töid), wien, wein (E. wiisin, hommiku pool Gesti kubermangus wein); tie, teille (E. teedele).

Tähendus. käyn on minemikus kävin (E. käisin).

A. Ä.

§ 20. 1) Kahesilbilised sõnad kautawad i eest tüve lõpuwokaali a ära, kui esimeses silbis u ehk o seisab; näit. ostan, aga ostin (E. ostin, ostin), korva, korville (korv-i-lle, E. kõr-wadelle), koira, koirille (E. koertele), musta, mustille, mustia (E. musti, muste), nuora (E. nõör), nurille (E. nõöribelle).

2) Ei ole aga neid heali mitte esimeses silbis, siis muudab i kahesilbilise sõna lõpuwokaali a o^{is}; näit. annan, annoin (E. annin Soome annoin asemel Wirumaal, antsin), laulan, lauloin (E. laulsin, laulin), peura (E. põtr, põdra), peuroille (põtradelle), kala, kaloille (kaladelle).

Tähendus. Kahesilbilised sõnad, kelle esimene silb aja-sõna tüvi, teine silb sõna jätk ma, ja ehk va on, kautawad i ees oma lõpu-a; näit. saama (E. saanub, saak), saaja (E. saaja), saava (see, kes saab) — saamilla, saajilta, saaville (E. saaki-bega, saajadelt, neile kes saavad).

§ 21. Kahesilbilistes sõnades kukub tüve lõpu-ä i eest ikka ära; näit. silmä (E. film), silmille (silmaile asemel, Gesti filmadelle, filmile), wedän (wian), wedin (E. wedasin), päivä, päiville, heitän, heitin (E. heitsin, heidin).

§ 22. Mitme silbilised sõnad kautawad i eest a ja ä sõna lõpult:

1) Rui nad mpa (mma), mpä (mmä) peale lõpewad; näit. tüwi kovempa, pehmes wormis kovemma (nom. kovempi), kovemille (kovemmaile asemel, E. kõwematele, kõwemile). Nõnda vanhempa (nom. vanhempi).

2) Rui nad aja-sõna tüved on; näit. istutan, istutin, pyöritän (E. pööritan), pyöritin, odotan, odotin (E. ootasin).

3) Kui nad ma (mä), va (vä), sa (sä) läbi algupäralisest sõnadest pikendamisega mitme silbilisteks saanud on; näit. sanoma (G. sõnum), sanomille (G. sõnumetele), viljava (Gesti wiljakas), viljavissa (G. wiljakates), kuuluisa, kuuluisilta (Gesti kuuljatekt), pätoisa (G. õnnetu), pätoisilta (G. õnnetumatekt).

4) Kui konsonant h ehk üks muu wokaal kui i lõpu-wokaali ees on; näit. vieras, tüwi vieraha, vierahille (G. wõerastelle); korea (G. kena, ilus, uhke), koreille; kapea (G. kitsas), kapeille.

§ 23. Mitme silbilised sõna-tüved muudawad a o^{ts}, ä ö^{ts}, kui nende lõpu-wokaali ees i ehk üks konsonanti on; näit. asia (G. asi), asioista (G. assjadest, asjust); pappila (G. kirikumõis, papikoht), pappiloina (kui kirikumõisjad); karitsa (G. tallekene), karitsuille (G. talleketele); kurikka (G. kurik), kurikoille; tekiä, tekiöllä (G. tegijatekt); kynttilä (G. küinal), kynttiloille; laulanta (G. laul), laulannoille.

Lähen dus. Sõnadest isäntä, emäntä (peremees, perenaine) heidetakse i eest ä ära; näit. isännille, emännille, isäntinä, emäntinä (kui isandad, kui emandad).

§ 24. Muudes mitmesilbilistes sõnades muudetakse tüve lõpu a, ä ehk heidetakse ära; näit. vasara (G. wasar), peruna (G. kartohwel, Peru maalt toodud taim), ottaja (Gesti wõtja, wöttaja) — wasaroille, perunoille, ottajoille, ehk wasarille, perunille, ottajille (G. wasaratele j. n. e.).

§ 25. a, ä muudetakse e^{ts}, kui kõwad sõna-jatked mpi (tümes mpa), tta, tt-, ta sõna-tüwe otša tulewad; näit. kova, kovempi, kylmä, kylmempi, istutan, istutetaan (G. istutatakse), istutettiin (G. istutati, istuteti), istutettu (G. istutatud, istutetud), tapan, tappa, tapettiin, tapettu (G. tapan j. n. e.).

I.

§ 26. i muudab ennaft juure tulewa i ees e^{ts}; näit. risti, risteille (Gesti ristidelle); pappi (Gesti kirikherra), papeille

(*Ė. kirihärrabelle*), kuorin (*Ė. koorin*), kuorein (*Ė. koorifin*), kuoreisin (*Ė. koorifin*).

Lähen^dus. Mõnes murdes kaub i juure tulewa i eest ära; näit. ristille (*Ė. ristile*) ja paljuses nõnda^sama ristille (*Ė. ristidelle*), kuorin (*Ė. koorin*) ja mööda läinud ajas nõnda^sama kuorin (*Ė. koorifin*).

E.

§ 27. Sõna-tüve lõpu-wokaal e muudab ennast kahefilbiliste sõnade nominatiwis i^{ts}, aga mitme^sibiliste sõnade nominatiwist kaub tema ära; kahefilbiliste sõnade tüwed kive, puole, suure, reke on nominatiwis kivi, puoli, suuri, reki; mitme^sibiliste sõnade tüwed paimene (*Ė. karjane*), sisare (*Ė. õde*, sõ^sar) on nominatiwis paimen, sisar.

Lähen^dus 1. e jääb nominatiwis kolme (*Ė. kolm*), itse (*Ė. ise*).

Lähen^dus 2. Selle nominatiwi i ees on sõna-tüwe t s^{ts} saanud; näit. tüwi kante, nom. kansi (kanti asemel, *Ė. kaas*), tüwi käte, nom. käsi (käti asemel). (Wõrdle § 39.)

§ 28. Sõna-tüve lõpu-wokaal e heidetakse i eest ifka ära, näit. tüwi tuule, nom. tuuli, tuulille (tuuleille asemel, *Ė. tuultele*); tüwi kävelen (*Ė. käin*, kõnⁿin), kävelin (*Ė. käifin*, kõndifin); tüwi hevose, nom. hevonen, hevosille (*Ė. hoostelle*); olen, olin, olisin (*Ė. olefin*).

§ 29. Mitme^sibiliste sõna-tüwedest kaub t^{aa}, k^{aa}, n^{aa} algaja lõppude eest e ifka ära; näit. tüwi paimene, infin. paimenta; tüwi hevose, infin. hevosta, paljuse gen. hevosten; tüwi parane, parannut (paranenut asemel), parankoon (paranekoon asemel), infin. parata' (paranta', paratta' asemel); tüwi kävele, infin. kävellä' (käveltä' asemel), kävellyt (kävelnyt asemel).

§ 30. Kahefilbilistest t^{aa}, k^{aa}, n^{aa} algaja sõna-tüwedest kaub e ära, kui e ees mitte k, p, v, m ehk ht ei seis, waid keegi muu konsonant; näit. tüwed tuule, une, vuore, vete, ruuhe (nom. tuuli, uni, vuori [*Ė. mägi*], vesi, ruuhi [*Ė. paat*]), infin.

tuulta, unta, vuorta, vettä, ruuhta, *palj.* gen. tuulten, unten, vuorten, vetten, ruuhten; *tümed* tule, mene, pese, sure (*präsenfib* tulen, menen *j. n. e.*), tulkoon, menkoon, p^heskoon, surkoon, tullut (*tulnut* asemel), mennyt (*menenyt* asemel), tulla' (*tulta'* asemel), mennä' (*mentä'* asemel), surra' (*surta'* asemel), pestä'. — Mõnessse aja sõna tüwessse jääb e; näit. tüwi pote (*präsens* poden), potenud, *infin.* potea' (*Ḫ.* p^hoen, p^hödenud).

§ 31. Kui aga e ees k, p, v, m ehk ht seisab, siis on tüwe lõpu-wokaal e jäänud ja muute lõpp t on e ja järeltulewa wokaali wahelt wälja kukkunud.

1) Kui e ees k, p, v seisab; näit. tüwed joke, läpe (*Ḫ.* au^h [*seina* sees]), kive (*nomin.* joki, läpi, kivi), *infin.* jokea, läpeä, kiveä (*endise* joketa, läpetä, kevetä asemel); tüwed luke, kulke, lukea' (*Ḫ.* lugeda), kulkea' (*Ḫ.* sõita), lukekoon, kulkekoon (*Ḫ.* lugegu, sõitku), lukenut, kulkenut (*Ḫ.* lugenud, sõitnud). — Aga selle wastu käiwad teist seaduse teed tüwed näke, teke, inf. nähdä', tehdä' (*endise* näktä', tektä' asemel, *Ḫ.* näha, teha), nähköön, tehk^höön (*endise* näk-köön, tek-köön asem., *Ḫ.* nähku, tehku), nähnyt, tehnyt (*endise* näknyt, teknyt asem., *Ḫ.* näinud, teinud, nähnud, tehnud); neist on tüwe lõpu-e järeltulewa konsonandi eest kadunud.

2) Kui e ees m seisab; näit. tüwed nime, soime (*nomin.* nimi, soimi, *Ḫ.* sõim), *infin.* nimeä, soimea; imen, *infin.* imeä' (*endise* imetä' asemel, *Ḫ.* imeda), imenyt, imeköön. Selle wastu on aga tüwed lume, lieme e t eest kautunud: inf. lunta, lientä (*lumta*, *liemtä* asemel).

3) Kui e ees ht seisab; näit. tüwi tähte, lehte (*nomin.* tähti, lehti), *infin.* tähteä, lehteä; tüwi lähte, lähden (*Ḫ.* lähän, lähän), *infin.* lähteä' (*Ḫ.* minna), lähtenyt (*Ḫ.* lähnud, läinud), lähteköön (*Ḫ.* mingu). Aga selle wastu tüwest lahte (*nomin.* lahti, *Ḫ.* laht, *gen.* lahe), *infin.* lahta (*lahтта*, *laht-ta* asemel);

tümedest yhte, kahte (nom. yksi, kaksi), infin. yhtä, kahta (yht-ta, kaht-ta, endise yhte-tä, kahte-ta asemel).

Tähenä. Ka siis on t e ja a (ä) wahelt wälja kuffunud, kui e ees faks konsonanti seiswab, kellest wiimne mitte t ega s ei ole; näit. t. onne, nom. onni (E. önn), inf. onnea.

§ 32. Esimi lõpu na (nä) eest kufub e ka ära; näit. ihmisenä ehk ihmisenä (kui inimene), hevosenä ehk hevosenä (kui hobune).

Sõna-tüwe konsonantide muutmiseft sõna lõpetuses ja fokku puutuwate lõpu konsonantide ja wokaalide läbi.

§ 33. Soome sõna wõib paljalt ühe konsonandi peale lõppeda; näit. tüwi sormukse, nom. sormus (E. sõrmus), tüwi kysymykse, nom. kysymys (E. küsimus, endise sormuks, kysymyks asemel); tüwi kolmante, nom. kolmas ehk kolmat (E. kolmas); tüwi kovimpa, nom. kovin (enne kovimp, E. kõige kõwem).

§ 34. t, k, n ees pehmendatakse ks, ts, ps s^{ts}; näit. tüwi sormukse, inf. sormusta (endise sormuksta asemel); tüwi veitse, infin. veistä (endise veitstä asemel), nom. veitsi (E. wäits, nuga); t. lapse, infin. lasta (lapsta asemel), nom. lapsi (E. laps); tüwi juokse, praesens juoksen (Eesti jooksen), infin. juosta, juosnut, juoskoon (enne juoksta, juoksnut, juoskoon).

§ 35. Esimi lõpu na ees faab t n^{ts}, ps s^{ts}; näit. tüwi vuote, Esim vuotena ehk vuonna (vuotna asemel), nom. vuosi (E. aasta, woos); t. sute, Esim sutena ehk sunna, nom. susi; t. lapse, Esim lapsena ehk lasna (lapsna asemel), nom. lapsi.

§ 36. ts faab n ees n^{ts}; näit. iloitsen, iloinnut (iloitsnut asemel); kaitsen, kainnyt (kaitsnut asemel); t (d) faab n^{ts}, vastannut (vastatnut asemel), t. vastata, praesens vastaan (vastadan asemel); tullunna (tullun-na, tullutna asemel), vienynnä (vienytnä asemel).

§ 37. k saab t (d) ja n ees h^{ts}; tüvi teke, tehtiin (tek-tiin, tek-tiin asemel), tehdä' (tektä', tek-tä' asemel), tehnyt (tekn-nyt asemel) (E. tehti, teha, teinud ehk tehnuud).

§ 38. h saab s ees k^{ts}; näit. tüvi yhte, kahte, nom. yksi, kaksi (yhsi, kahsi asemel).

§ 39. e, a, ä kufub, nagu ülemal näidatud, i eest ära, ja i muudab fiis t (d) s^{ts}; näit. tüvi kante, kansille (kans-i-lle, endise kantille, kanteille asemel, E. kaantele), käsille (endise kätille, käteille asemel); tüvi pyytä, praesens pyydän, praeteritum pyysin (endise pyytin, pyytäin asemel); t. kääntä, praeteritum käänsin (kääntin, kääntäin asem.), praesens käännän (kääندان asemel); t. waelta, praeter. waelsin, praef. waellan (E. kõnnin); t. kumarta, praeter. kumarsin (kumartin asem.); t. vastata, praeter. vastasin (vastatin, vastatain asem.), praef. vastaan (vastajan, vastadan, vastatan asem.); t. kokota, praet. kokosin (kokotin asem.), praef. kokoan (kokodan, kokotan asem., E. kogun, kogusin).

§ 40. Sõna-jatfus ute (yte) on te nominatiivis s^{ts} saanud, wift selle läbi, et tüwe lõpu wokaal e i^{ts} muutus, kes t s^{ts} muutis ja fiis kaduma läks; näit. tüwi oikeute, gen. oikeuden, nom. oikeus (enne wift oikeusi, oikeuti, E. õiigus); t. pimeyte, gen. pimeyden, nom. pimeys (E. pimedus).

§ 41. n on k, t ees t^{ts} muudetud; näit. pakenen, paeta' (paenta', pakeneta' asem.), paetkoon (paenkoon asem., E. põgenen, põgenebada, põgenegu).

§ 42. Sõna lõpetuses saab m n^{ts}; näit. tüwi avaimme, nom. avain (enne avaim, E. wõti); t. onnettoma, nom. onneton (enne onnetom, E. õnnetu).

§ 43. Õhk-heal' (waata § 9, tähendus) muudab ennast selleks konsonandiks, kelle ette ta seisma tuleb; näit. otappas on ota'-pas, otah-pas asem. (E. wõta ommete!), sanoppas (ehk sanoppa) sano'-pas, sanoh-pas asemel (E. üttele ommete!).

Rokku tõmmatud sõna tüvedest.

§ 44. Teise ja kolmandama silbi vahelt kaub h ära ja faks wofaali saavad siis üheks pitaks wofaaliks; näit. vieraha, gen. vierahan ja vieraan, nom. vieras (G. wõeras); gen. kirvehen ja kirveen, nom. kirves; gen. venehen ja veneen, nom. vene' (veneh), (Gesti wene, paat), gen. kewähän ja kewään, nom. kewä' (kewäh).

§ 45. Wiimiste sõnade jauskonna infinitiivis on õhk-heel' ehk h, nagu arwatakse, ennaft t ees t^{ts} muutnud: venettä, kewättä, palj. gen. venetten, kewätten endise venehtä, kewähtä, venehten, kewähten asemel.

§ 46. Murretes muudab ennaft e järel seisaw a, ä e^{ts}, saab seda wiisi pitkaks ee^{ts}, o järel seisaw a o^{ts}, saab seda wiisi pitkaks oo^{ts}; näit. valkea, pimeä, rupean (Gesti algan), ainoa (G. ainus), kokoan (G. kogun) — valkee, pimee, rupeen, ainoo, kokoon. Rõnda muutub ka ua uu^{ts}.

Sõna rõhust.

§ 47. Sõna rõhk (accent) on nagu Gesti keeles: esimese silbi peal on pea-rõhk, kolmandama silbi peal kõrvaline rõhk, wiin-
dama silbi peal kõrvaline rõhk, madalam kui kolmandama peal.

Declination (nimisõnade muutus).

Nimi-sõna casuste ehk muudete lõppudest.

§ 48. Casuste (taasuste) lõppusid*) saab järel seiswate tabelite pealt näha, kus nende ja sõna-tüwe wahel kriips pandud. Sealt saab näha, et nemad healte poolest täielikumad on kui Eesti keeles, kus nad enne niisama sugused oliwad, nagu nüüd Soome keeles. Eesti wana rahwalauludes on neid wana moodi pikemaid lõppusid sagedaste leida. Muudetel on Ladina keeli nimed.

§ 49. Üksikuse infinitiwi (ehk partitiwi) märk on ta, tä ehk a, ä. Kus a, ä ees t puudub, seal oli ta enne, ja on hiljem wälja kukkunud. (Waata § 31.)

§ 50. Üksikuse illatiwi märk on h-n, kelle wahel h ees seisaw wokaal on. Näit. maahan, G. maha; puuhun, G. puusse; kivehen, G. kiwisse; talohon, G. talusse. Kofku tõm-matud sõnades on üksikuse illatiwi märk sen, näit. pensahasen, G. põesasse, nom. pensas, gen. pensahan. Rahe ja mitme-silbilisi sõnu pruugitakse uuemal ajal kirjades enamiste ilma h^{ta}, näit. kiveen, taloon, silmään, pensaasen.

§ 51. Paljuse casusid tähendatakse selle läbi, et sõna tüwe ja üksikuse märkide wahele itte, ite, te, ehk ide ja i (j) pannakse, kus juures i eest healed kaowad ehk muutuwad, nagu healte õpetuses näidatud.

*) Casuste tähendusel „Eesti keele healte õpetus“ lehek. 59.

§ 52. Paljuse genitiwi märk on itten ehk iden; näit. maitten ehk maiden, harmaitten ehk harmaiden, nom. harmaa (E. hall'); jen ehk ien, näit. talojen (endise taloien, taloiden, taloitien asem.), poikien (poik-ie-n, endise poikiden asem.), hevosiien (hevos-ie-n, endise hevosiiden asem.). Selle kõrwas ka te, kui t eest e wälja kuffuda wõis, näit. hevosten, tuulten; ja i, e asemel, kelle eest t (d) kadunud, näit. taloin (taloen, enne taloden), silmäin (silmäen, enne silmäden).

Tähendus 1. i muutub kafe wokaali wahel j^{is}.

Tähendus 2. e on konjonandi ees i^{is} muutunud, nagu teises substantiwiis, antaissa (antaessa, endise antatessa asemel), kutsuissa (kutsuessa, enne kutsutessa). Eesti keeles on endine t=heal alles, näit. kutsudes.

§ 53. Paljuse infinitiwi märk on ia, iä (i paljuse ja a [ä] ükijuse märk), kui i eest wokaal kaduda wõis; näit. poikia, silmiä, hevosiä, — ehk ja, kui tüwe lõpu=wokaal jäi ehk muudetud sai; näit. taloja (enne taloita), laivoja (enne laivoita, laivaita), kanoja (enne kanoita, kanaita). t on kafe wokaali wahelt wälja kuffunud. t on mitmesilbiliste juure ka jäänud; näit. laulannoita ehk laulantoja, nõnda ka ükijuses.

§ 54. Paljuse illatiwi märk on ihin ehk isin (i on h ja n wahel, s ja n wahel selle pärast, et h ja s ees i seisab); näit. puihin (E. puudesse), taloihin (E. taludesse), silmihin ehk silmiin (E. silmdesse, fillmi), ja kofku tõmmatud sõnades vierahisin ehk vieraisin, sileisin (ükijuse nom. sileä, E. wõerastesse, jiledatesse).

Tähendus. s on sagedaste seal pruugitam, kus eesjewiswa wokaali ees h seisis.

§ 55. Ehk küll paljuse märk eesjewiswa wokaaliga distongi sünnitab, on sõna tüwi, kui ta üleühtse muudetaw, sellegi pärast pehmes wormis; näit. kukoile (E. kuffedelle), nom. kukko;

jaloissa (G. jalus, jalgades), nom. jalka; harakoille, nom. harakka; laulannoile (G. lauludelle), nom. laulanta.

Tähendus. Ka tingimise kõne wiisi (konditionali) lõpu läbi sünnitatud distongi ees on mitmesilbilise sõna tüvi pehmes wormis; näit. kumarraisin (mitte kumartaisin, G. kummar-daksin); puhallaisin (G. puhuksin), tüvi puhalta, präsens puhallan (G. puhun).

§ 56. Nimisõnad jaotatakse kuude deklinatsioonisse ehk muutusesse. Need on:

1) Esimese deklinationi sõnad, ühesilbilised, kelle tüwes piff wokaal ehk distong; näit. maa, puu, kuu, suu, muu, pää, jää, syy (G. põhjus, füi), työ, yö, suo, tie, voi (G. wõi). Nõnda käiwad ka mitmesilbilised pääwade nimed -tai peal: sun-nun-tai (G. pühapääm), maanantai (G. esmaspääm), tiistai (G. teisipääm), tuorstai (G. neljapääm), perjantai (G. reede), lauvan-tai (G. laupääm), — helluntai (G. pühapääm); -tai Rootsi sõnast dag, pääm.

2) Teise deklinationi sõnad, kahe ja mitmesilbilised, kelle tüwe lõpus o, ö, u ehk y, mis järel tulewa i ette muutmata seisma jääwad; näit. talo, kello (G. kell), joukko (G. hulk), itku (G. nutt, nutu), kulku (G. reis, käik), apu (G. abi), kuusisto (G. kuusik), perintö (G. pärandus), syöty (G. söödud), heitetty (G. heidetud), ostettu (G. ostetud).

3) Kolmandama deklinationi sõnad, kahe ja mitmesilbilised, kelle tüwe lõpus a, ä, neula (G. nõel), terva (G. tõrw), pata, silmä, sukka, lanka (G. lõng), matka (G. reis, teekond, teekäik), härkä (G. härg), heinä (G. hein), terävä (G. teraw), silakka (G. silk).

4) Neljandama deklinationi sõnad, kahe ja mitmesilbilised, kelle tüwe lõpus i; näit. äiti (G. eit), pappi (G. papp), sirppi (G. sirpp), tuomari (G. kohtunik), juomari (G. jaomar, joodik), lähetti (G. saadik), penninki, gen. penningin.

5) Wiendama deklinationi sõnad, kelle kahe ja mitmeilbilise tüve lõpus e on, näit. tammi (tüvi tamme), gen. tammen; mäki (E. mägi, tüvi mäke), gen. mäen, infin. mäkeä (E. mäge); varsi (tüvi varte), gen. varren; vares (tüvi varekse), gen. vareksen; siemen, gen. siemenen (tüvi siemene); tytär (tüvi tyttäre), gen. tyttären.

Selle deklinationi järele käivad ka sõnad, kelle otšas ut, yt, gen. ue-n, ye-n; näit. ohut (E. õhufe, peenife), gen. ohuen, infin. ohutta; neitsyt (E. neitšit), gen. neitsyen; kätkyt (E. kätšit), gen. kätyen; ja sõnad nut-, nyt-lõpuga, näit. antanut, gen. antanee-n, palj. nom. (nemad on) antaneet.

6) Ruendama deklinationi sõnad, kelle teise ja kolmandama silbi wokaali wahel h, mis wälja kufub, ja kaks wokaali šis ennašt pišaks wokaalšs ühendawad; näit. vieras (tüvi vieraha), gen. vieraha-n ja vieraa-n; kirves (tüvi kirvehe), gen. kirvehe-n ja kirvee-n; nom. puhdas, gen. puhtaha-n ja puhtaa-n; nom. oas (E. ošas), gen. okaha-n, okaa-n; nom. terve', gen. tervehe-n, tervee-n; huone', gen. huonehe-n, huonee-n; kate' (E. kate), gen. kattehe-n, kattee-n.

Selle deklinationi järele käivad ka: ehtoo (E. õhštu), leikkoo ehš leikkuu (E. leikšs), talkoo (E. talšgus), vapaa (E. waba), vakaa (E. kindel, uštam, tššine) ja muud šarnatšed.

§ 57. I. deklination.

	Soome k.		Gesti k.	
	Ükšikus (singular).			
Nominatiw*)	maa	työ	maa	töö
Genitiw	maa-n	työ-n	maa	töö
Akkusatiw	maa-n	työ-n	maa	töö

*) Soome keele muudete nimed Soome keeles on järgi mööda: Nimentö, omanto, osanto, asunto, lähdentö, menentö, sivunto, otanto, annanto, muutanto, kautanto, vajanto, olento, seuranto, avunto (nto on sõna lõpp ehš jätk).

Infinitiv	maa-ta	työ-tä	maa-d	töö-d
Inessiv	maa-ssa	työ-ssä	maa-s	töö-s
Elativ	maa-sta	työ-stä	maa-ft	töö-ft
Allativ	maa-han	työ-hön	ma-ha	töö-sfe (tö-hö)
Abessiv	maa-lla	työ-llä	maa-l	töö-l
Ablativ	maa-lta	työ-ltä	maa-lt	töö-lt
Allativ	maa-lle	työ-lle	maa-le	töö-le
Abessiv	maa-tta	työ-ttä	maa-ta	töö-ta
Proclativ	maa-tse	työ-tse	maad mööda m. pidi	
Translativ	maa-ksi	työ-ksi	maa-ks	töö-ks
Cesiv	maa-na	työ-nä	maa-na	töö-na
Comitativ	maa-ne	työ-ne	maa-ga	töö-ga
Instruktiv	maa-n	työ-n	maa waral, m. läbi	töö waral, tööga, töö abil.

Soome k.

Cesti k.

Paljus (plural).

Nominativ	maa-t	työ-t	maa-d	töö-d
Genitiv	ma-itte-n	tö-itte-n	maa-de	töö-de
	ma-ide-n	tö-ide-n	ma-ie	
Akkusativ	maa-t	työ-t	maa-d	töö-d
Infinitiv	ma-i-ta	tö-i-tä	ma-i-d	töö-fi-d, tö-i-d
Inessiv	ma-i-ssa	tö-i-ssä	maa-de-s	töö-de-s
Elativ	ma-i-sta	tö-i-stä	maa-de-ft	töö-de-ft
Allativ	ma-i-hin	tö-i-hin	maa-de-sfe	töö-de-sfe
Abessiv	ma-i-lla	tö-i-llä	maa-de-l	töö-de-l
Ablativ	ma-i-lta	tö-i-ltä	maa-de-lt	töö-de-lt
Allativ	ma-i-lle	tö-i-lle	maa-de-le	töö-de-le
Abessiv	ma-i-tta	tö-i-ttä	maa-de-ta	töö-de-ta

Prolativ	ma-i-tse	tö-i-tse	maid mööda	
Translativ	ma-i-ksi	tö-i-ksi	maa-de-ks	töö-de-ks
Essiv	ma-i-na	tö-i-nä	kui maad	kui tööd
Komitativ	ma-i-ne	tö-i-ne	maadega	töödega
Instruktiiv	ma-i-n	tö-i-n	maade waral	m. abil

§ 58. II. deklination.

Üksikus. Paljus. Kõsimise peal:

Nom.	talo	talo-t	kes? mis?
Gen.	talo-n	talo-je-n talo-i-n	kelle? mille?
Infin.	talo-a	talo-j-a	keda? mida?
Inesf.	talo-ssa	talo-i-ssa	kelles? kelle sees?
Elat.	talo-sta	talo-i-sta	kellest? kelle seest?
Illat.	talo-hon	talo-i-hin	kellesse? kelle jisse?
Abesf.	talo-l	talo-i-lla	kellel? kelle peal, ligidal?
Allat.	talo-lle	talo-i-lle	kellele? kelle peale?
Abesf.	talo-tta	talo-i-tta	kelleta? ilma kelleta?
Prolat.	talo-tse	talo-i-tse	keda mööda, keda pidi, kelle kaudu?
Transl.	talo-ksi	talo-i-ksi	kelleks (muutma)?
Essiv	talo-na	talo-i-na	kellena? mis-sugusel olekul?
Komit.	talo-ne	talo-i-ne	kellega?
Instr.	talo-n	talo-i-n	kelle waral, kelle abil?

§ 59. III. deklination (tüve lõpul a, ä).

(Ühendatud tabel.)

Üksikus.

Nom.	tupa	jalka	laiva	leipä
	(G. tuba)	(G. jalg)	(G. laew)	(G. leib)
Genit.	tuva-n	jala-n	laiva-n	leivä-n

Infin.	tupaa (tupa-a)	jalkaa (jalka-a)	laivaa (laiva-a)	leipää (leipä-ä)
Inessf.	tuva-ssa	jala-ssa	laiva-ssa	leiva-ssä
Mat.	tupaan (tupa-an)	jalkaan (jalka-an)	laivaan (laiva-an)	leipään (leipä-än)
Mat.	tuva-lle	jala-lle	laiva-lle	leivä-lle
Essiw	tupa-na	jalka-na	laiva-na	leipä-nä
Instr.		(läks) jalan		

Paljus.

Rom.	tuva-t	jala-t	laiva-t	leivä-t
Gen.	tup-ie-n tupa-i-n	jalko-je-n jalka-i-n	laivo-je-n laiva-i-n	leip-ie-n leipä-i-n
Inessf.	tuv-i-ssa tup-iin (tup-i-hin)	jalo-i-ssa jalko-i-hin	laivo-i-ssa laivo-i-hin	leiv-i-ssä leip-iin (leipihin)
Mat.	tuv-i-lle	jalo-i-lle	laivo-i-lle	leiv-i-lle
Essiw	tup-i-na	jalko-i-na	laivo-i-na	leip-i-nä
Instr.		jalo-i-n (E. palja jalu)		

Üljikus.

Rom.	omena (E. õun)	onneton (E. õnnetu)	kove-mpi (E. kõvem)	kov-in (E. kõige kõ- vem)
Gen.	omena-n	onnettoma-n	kove-mma-n	kov-imma-n
Infin.	omena-ta omena-a	onnettoma-a onneton-ta	kove-mpa-a	kov-impa-a kov-in-ta
Mat.	omena-lle	onnettoma-lle	kove-mma-lle	kov-imma-lle
Essiw	omena-na	onnettoma-na onneton-na	kove-mpa-na	kov-impa-na kov-in-na

Paljus.

Rom.	omena-t	onnettoma-t	kove-mma-t	kov-imma-t
Gen.	omeno-itten			
	omeno-iden	onnettom-ien	kove-mp-ien	kov-imp-ien
	omeno-jen	onnettoma-in	kove-mpa-in	kov-impa-in
	omen-ien	onneton-ten		kov-in-ten
Mat.	omana-in			
	omeno-ihin			
Mat.	omen-ihin	onnettom-ihin	kovemp-ihin	kovimp-ihin
	omen-iin	onnettom-iin	kovemp-iin	kovimp-iin
Mat.	omeno-ille		kovemm-ille	kovimm-ille
	omen-ille			
Esfiw	omeno-ina	onnettom-ina	kovemp-ina	kovimp-ina
	omen-ina			

§ 60. IV. deklination (täme lõpul i).

Üksikus.

Paljus.

Rom.	äiti (E. eit, ema)	risti (E. rift)	äidi-t (E. eided)	risti-t (E. ristid)
Gen.	äidi-n	risti-n	äite-in	riste-i-n
Inf.	äiti-ä	risti-ä	äit-ien	rist-ie-n
			äite-j-ä	riste-j-ä
Iness.	äidi-ssä	risti-ssä	äit-i-ä	rist-i-ä
			äite-i-ssä	riste-i-ssä
Mat.	äiti-hin	risti-hin	äid-i-ssä	rist-i-ssä
			äit-ihin	rist-i-hin
			äit-iin	rist-iin

§ 61. V. deklination (tüve lõpul e).

Üksikus.

Nom.	kivi (E. kivi)	pieni (E. weike, peenike)	korsi (E. kõrjs)	jänes (E. jänes)
Gen.	kive-n	piene-n	korre-n	jänekse-n
Sufin.	kive-ä	pien-tä	kort-ta	jänes-tä
Suess.	kive-ssä	piene-ssä	korre-ssa	jänekse-ssä
Mat.	kive-hen	piene-hen	korte-hen	jänekse-hen
	kive-en	piene-en	korte-en	jänekse-en
Mat.	kive-lle	piene-lle	korre-lle	jänekse-lle
Esim	kive-nä	piene-nä	korte-na	jänekse-nä
		pien-nä		jänes-nä

Paljus.

Nom.	kive-t	piene-t	korre-t	jänekse-t
Gen.	kiv-ien kive-in	pien-ien pien-ten	kors-ien kort-ten	jäneks-ien jänes-ten
Sufin.	kiv-ikä	pien-ikä	kors-ia	jäneks-ikä
Mat.	kiv-ihin kiv-iin	pien-ihin pien-iin	kors-ihin kors-iin	jäneks-ihin jäneks-iin
Mat.	kiv-ille	pien-ille	kors-ille	jäneks-ille
Esim	kiv-inä	pien-inä	kors-ina	jäneks-inä

Üksikus.

Nom.	kolmas (E. kolmas)	hevonen (E. hobune)	vastaus (E. vastus)
Gen.	kolmanne-n	hevose-n	vastaukse-n
Sufin.	kolmat-ta	hevos-ta	vastaus-ta
Suess.	kolmanne-ssa	hevose-ssa	vastaukse-ssa

Mat.	kolmante-hen	hevose-hen	vastaukse-hen
	kolmante-en	hevose-en	vastaukse-en
Mat.	kolmanne-lle	hevose-lle	vastaukse-lle
Esiv	kolmante-na	hevose-na	vastaukse-na

Paljus.

Nom.	kolmanne-t	hevose-t	vastaukse-t
Gen.	kolmans-ien	hevos-ien	vastauks-ien
		hevos-ten	vastaus-ten
Mat.	kolmans-ihin	hevos-ihin	vastauks-ihin
	kolmans-iin	hevos-iin	vastauks-iin
Mat.	kolmans-ille	hevos-ille	vastauks-ille
Esiv	kolmans-ina	hevos-ina	vastauks-ina

§ 62. VI. deklination (kõiku tõmmatud sõnad).

Üksikus.

Nom.	seiväs (E. teiväs)	(h kadunud)	rae' (E. rahe, rahe-tera)	(h kadunud)
Gen.	seipähä-n	seipää-n	rakehe-n	rakee-n
Infin.	seiväs-tä		raet-ta	
Iness.	seipähä-ssä	seipää-ssä	rakehe-ssa	rakee-ssa
Mat.	seipähä-sen	seipää-sen	rakehe-sen	rakee-sen
Mat.	seipähä-lle	seipää-lle	rakehe-lle	rakee-lle
Esiv	seipähä-nä	seipää-nä	rakehe-na	rakee-na
	seiväs-nä		raken-na	

Paljus.

Nom.	seipähä-t	seipää-t	rakehe-t	rakee-t
Gen.	seipäh-ien	seipä-itten	rakeh-ien	rake-itten
	seiväs-ten	seipä-iden	raes-ten	rake-iden

Infin.	seipäh-ia	seipä-itä	rakeh-ia	rake-ita
Mat.	seipäh-isin	seipä-isin	rakeh-isin	rake-isin
Mat.	seipäh-ille	seipä-ille	rakeh-ille	rake-ille
Esivw	seipäh-inä	seipä-inä	rakeh-ina	rake-ina

Komparatiivist ja superlatiivist (wördlusfest).

§ 63. Rahefilbiliste sõnade otja jatkatud komparatiivi lõpu (-mpa, gen. -mman, nom. -mpi) ees muutub a, ä e^{ts}.

Superlatiivi lõpu (impa, gen. imman, nom. in) i eest kufu-
wad sõna tüwe lõpu=wokaalid ikka wälja. — Näitufeks:

vanha	vanhempi	vanhin (infin. -impaa)
(E. wana)	(E. wanem)	(E. kõige wanem)
syvä	syvempi	syvin (infin. -impää)
(E. sügaw)	(E. sügawam)	(E. kõige sügawam)
wäkevä	wäkevampi	wäkevin
rakas	rakkahampi	rakkahin
(E. armas)	(ehk rakkaampi)	(ehk rakkain)
sileä (siliä)	sileämpi	silein (gen. -immän)
(E. file)	(E. filedam)	(E. kõige filedam)
pitkä	pitempi	pisin
	(E. pikem)	(E. kõige pikem)
enä	enempi	enin
	(E. enam)	(E. kõige enam)
hyvä	parempi	paras ehk parahin
		(paras, gen. parahan).

Arwu sõna (Soome lasku-sana).

§ 64. Kardinal-armude ehk põhjus-armude tümedest on lõpu nte läbi, mis pehmes wormis -nne^{ts} muudetud, ordinal-armud ehk järg-armud saanud; nominatiwis on nte aega mööda s^{ts} muudetud.

Kardinal=arvud.

Ordinal=arvud.

1	yksi (t. yhte, gen. yhten)	ensimäinen
2	kaksi (t. kahte)	toinen
3	kolme	kolmas (t. kolmante)
4	neljä	neljäs (neljante)
5	viisi (t. viite, gen. viiden)	viides
6	kuusi (t. kuute, gen. kuuden)	kuudes
7	seitsemän	seitsemäs
8	kahdeksan	kahdeksas
9	yhdeksän	yhdeksäs
10	kymmenen	kymmenes
100	sata (gen. sadan)	sadas
1,000	tuhat	tuhannes
1,000,000	miljona	miljonas.

§ 65. Neist lihtsaiht arvufõnadeft saavad kofku-panemise läbi kõik teised tehtud. Kofku-panemiste juures saab esimäinen ja toinen asemel ifka yhdes ja kahdes prungitud.

§ 66. Kümmed, fajad, tuhanded.

Kardinal=arvud.

Ordinal=arvud.

20	kaksikymmentä	kahdeskymmenes
30	kolmekymmentä	kolmaskymmenes
40	neljäkymmentä	neljäskymmenes
50	viisikymmentä	viideskymmenes
60	kuusikymmentä	kuudeskymmenes
70	seitsemänkymmentä	seitsemäskymmenes
80	kahdeksänkymmentä	kahdeksäskymmenes
90	yhdeksänkymmentä	yhdeksäskymmenes
200	kaksisataa	kahdessadas
3,000	kolmetuhatta	kolmastuhannes
6,000,000	kuusimiljonaa	kuudesmiljonas.

Tähendus. Neis kofku-pandub arvufõnades muudetafe mõlemaid jagufid, näit. kahdelta-kymmeneltä lapselta (8. tahelt kümmeelt lapselt).

§ 67. Kümnnete wahesed armud. Ühele, kahele j. n. e. pannakse järgmise kümne ordinal-armu infinitiivi muutes järelse; näit. kuusi kolmatta kymmentä (E. kuus kolmat kummet, see on 26); kymmentä jäetakse aga enamiste ära ja 26 räägitakse paljalt kuusikolmatta. 21 ja 99 wahesid armusid pruugitakse ka nii nagu uuemal ajal Eesti keeles: kaksikymmentä yksi, kaksikymmentä kaksi j. n. e.

- 11 yksitoista (ehk ka: yksi toistakymmentä)
- 12 kaksitoista (ehk ka: kaksi toistakymmentä)
- 13 kolmetoista
- 14 neljätoista
- 21 yksi kolmatta [kymmentä] ehk kaksikymmentäyksi
- 22 kaksikolmatta ehk kaksikymmentäkaksi
- 29 yhdeksänkolmatta
- 35 viisineljättä ehk kolmekymmentäviisi
- 36 kuusineljättä
- 85 viisiyhdeksättä ehk kahdeksankymmentäviisi
- 91 yksikymmenettä
- 101 satayksi
- 103 satakolme
- 125 sataviisikolmatta ehk satakaksikymmentäviisi
- 1001 tuhannenyksi ehk tuhatyksi
- 6547 kuusi tuhatta viisi sataa seitsemän viidettä

Tähendus. Muundetud (deklineeritud) saab selle armusõnade järele esimeses ja teises lugemise viisis paljalt esimene armusõna, näit. yhdelle toistakymmentä, yhdelle toista, kolmandas lugemise viisis aga kõik kolm armusõna, näit. neljäkymmenenkuuden (E. neljakümnekuue).

§ 68. Ordinal-armud:

- 11 yhdestoista (ehk ka: yhdestoistakymmentä)
- 12 kahdestoista
- 13 kolmastoista

- 14 neljästoista
 21 yhdeskolmatta ehf kahdeskymmenesyhdes
 36 kuudesneljatta ehf kolmaskymmeneskuudes
 85 viidesyhdeksättä ehf kahdeksaskymmenesviides
 93 kolmaskymmettä ehf yhdeksäskymmeneskolmas
 101 satayhdes
 103 satakolmas
 125 sadas viideskolmatta ehf sadas kaheskymmenesviides
 1001 tuhatyhdes
 6547 kuudes tuhannes viides sadas seitsemäs viidettä

Lähendus. Muudetud saavad need arvufõnade lugemise viisid järgmisel kombel: viidennen-toista (G. viies teistsümment), kuudennelle kolmatta (kuuendalle kolmat sümment, 26^{balla}), kus paljalt esimest arvufõna muudetakse, ehf kahdennelle-kymmenelle-kuudennelle, kus kõik kolm arvufõna muudetakse.

Pronominad ehf nimifõnade asemikud.

§ 69. Personal-pronomina ehf tegija asemikud: minä (tümi minu), sinä (t. sinu), hän (G. tema, t. häne); paljuses me, te (G. meie, teie), he (G. nemad). Paljuse nominatiivid on ühes ka paljuse tüved.

Üksikus.

	Soomes k.	Geesti k.
Nom.	minä, sinä, hän	mina, sina, tema, ta
Gen.	minun, sinun, hänen	minu, sinu, tema
Akk.	minun, sinun, hänen minut, sinut, hänet	minu, sinu, tema minu, sinu, tema
Infin.	minua, sinua, hän-tä	mind, sind, teda (te-da)
Iness.	minussa, sinussa, hänessä	minus, sinus, temas
Abess.	minulla, sinulla, hänellä	minul, sinul, temal
Allat.	minulle, sinulle, hänelle	minule, sinule, temale
Abess.	minutta, sinutta, hänettä	minuta, sinuta, temata

Paljus.

Nom.	me, te, he	meie me, teie te, nemad nad nämä, näd
Gen.	meidä-n, teidä-n, heidä-n	meie, teie, nende (meite, teite, näide) (mede, tede, neide)
Art.	meidän, teidän, heidän meidät, teidät, heidät	(meid, teid, neid)
Inf.	meitä, teitä, heitä	meid, teid, neid (näid)
Lat.	meistä, teistä, heistä	meist, teist, neist (näist)
Abess.	meillä, teillä, heillä	meil, teil, neil (näil)
Ab.	meiltä, teiltä, heiltä	meilt, teilt, neilt (näilt)
Lat.	meille, teille, heille	meile, teile, neile (näile)
Kom.	meine, teine, heine	meiega, teiega, nendega

j. n. e.

§ 70. Demonstratiivid ehk näitajad asemikud: tämä (tä + mä), (E. see, tähenduse järelle see fiin), palj. nämä (nä + mä) ehk nämät (E. need); tuo (E. see seal, Wõru murdes too), palj. nuo ehk nuot (E. need seal, Wõru murdes noo', too'); se (E. see, ta tema), palj. ne ehk net (E. need, nee). Wormi poolest lähäb Soome tämä, nämä Eesti tema^{aa} ja nemad^{aa} ühte, e neis Eesti sõnades oli enne ä, mis murretest ja üksikuteest wormidest selgeste näha võib, aga tähendus on Eesti keeles teist teed läinud ja teisele märgile jõudnud. (Vaata tähendus tabeli all.)

Üksikus.

	Soome t.	Eesti t.
Nom.	tämä, tuo, se	see, too, see
Gen.	tämän, tuon, sen	see selle, too, see selle
Inf.	tä-tä, tuo-ta, si-ta	seda, toda (tood)
Abess.	tässä, tuossa, siinä	selles, toos (tooh), ses selles

Elat.	tästä, tuosta, siitä	fellest, toost, sest fellest
Illat.	tähän, tuohon, siihen	fellesse, toosse (tooh), fellesse
Abesj.	tällä, tuolla, sillä	fellel, tool, fellel
Allat.	tälle, tuolle, sille	fellele, toole, fellele
Esjim	tänä, tuona, sinä	kui feda, kui toda, kui feda

Paljus.

Nom.	nämä, nuo, ne nämät, nuot	need, tood (noo'), need
Gen.	näitten näiden	nende, toide (noide), nende neide neide
Infim.	näitä, noita, niitä	neid, toosid (noid), neid
Inesj.	näissä, noissa, niissä	neis, tois (noih), neis
Elat.	näistä, noista, niistä	neist, toist (noist)
Abesj.	näillä, noilla, niillä	neil, toil (noil), neil
Allat.	näille, noille, niille	neile, toile (noile), neile
Instr.	näin, noin, niin	näi (Kodaweres = nii), nii

j. n. e.

Tähen d u s. Tüwi tä on Eesti sõnas täna, näit. täna pääw, täna pää (= fellel pääwal), täna pääni, täna woode; na (endise nä asemel) on Esfimi muute lõpp, Soome keeles siin eesfeiswä ä pärast nä. Näitused Soomes: tänä (tä+nä) päinä, tänä pänä (täna päiwänä asemel), umbes: fellel pääwal. Tüwi tä Soomes: tällä, tälle, tässä, tästä, Eesti murretes: täst (füit), tälle (talle), täsa (Soome tässä, siin).

§ 71. Relatiiv- ja interrogatiiv-pronominad ehk kohalised ja küsijad asemikud: joka (tüwi jo, kes); mikä (tüwi mi, mis); kuka, ken (tüwed: ku, kene, kes). Tüwedelle jo, ku, mi pannaakse jätk ka, kä neis muudetes otsa, mis muidu ühe silbilisteks jääfimid.

Sooma t.

Geesti t.

Üksikus. Paljus.

Üksikus.

Nom.	joka	jotka
Gen.	jonka	joitten joiden
Inf.	jota	joita
Abesf.	jossa	joissa

fes
felle
feda
felles

j. n. e.

Üksikus.

Üksikus.

Nom.	kuka	mikä
Gen.	kunka	minkä
Abf.	kunka	minkä
Inf.	kuta	mitä
Abesf.	kussa	missä
Clat.	kusta	mistä
Illat.	kuhun	mihin
Abesf.	kulla	millä
Instr.	kun	

fes	mis
felle	mille, mingi
feda	mida
fus	fus
fust	fust
fuhu	fuhu
mill	mill
fu, palj.	fui

Paljus.

Üksikus.

Nom.	kutka	mitkä
Gen.	kuitten	mitten
	kuiden	miden
Inf.	kuita	mitä
Abesf.	kuissa	missä
Clat.	kuista	mistä
Illat.	kuihin	mihin
Abesf.	kuilla	millä
Instr.	kuin	

fes	mis
felle	mille
feda	mida
felles, fus	milles
fust	fellest
fuhu	
mill	
fui	

Sooime t.		Gesti t.	
	Üksikus.	Paljus.	Üksikus.
Rom.	ken		kes
Gen.	kenkä ehk kenen	keitten keiden	kelle, kene
Akk.	kenkä ehk kenet	ketkä	
Infin.	ketä	keitä	kedä (ke-da)
Snessf.	kessä	keissä	kelles, kenes
Stat.	kehen	keihin	kellesse, kenesse
Adessf.	kellä	keillä	kell, kellel, kenel

j. n. e.

Tähendus. Gesti sõnas mingi (sugust) on mi tüvi, n endine genitiivi märk ja gi sõna jätk, kellel Soome ka, kä tähendus. Nõnda samuti on Gesti murdelikus sõnas min k n wana genitiivi märk, k aga endise kä asemel.

§ 72. Reflexivum ehk enese peale tähendaja asemil itse (G. ise). Seda muudetakse ikka ühes persona ehk tegija tähendaja lõppudega (waata § 74), näit. pydan itselleni (itse-lle-ni, püian, palun eneselle), näytää itseänsä (itse-ä-nsä, ennaft näidata).

§ 73. Indefinita ehk määramata asemikud.

1) jokin (G. keegi, miski), kukin, mikin (G. igauks). Neis on jo, ku, mi tüwed, kin lõpp ehk jatk, mis muudete lõppude järele pannakse, nagu Gesti gi (ki), näit. infin. jotakin (jo-ta-kin, G. kedagi, ke-da-gi), inessf. kussakin, missäkin (ku-ssa-kin, missä-kin, G. igas ühes); kuulin jotakin uut (kuulsin midagi uut).

2) ei kukaan, ei mikään, ei kenkään (G. ei keegi, ei miski). Neis on ku, mi, ken tüwed, aga kaan, kään lõpp, mis muudete lõppude järele pannakse, nagu Gesti gi (ki); näit. ei kullakaan (G. ei kellelgi), ei kunakaan (ku-na-kaan, G. ei kunagi, millalgi), ei kustakaan (ku-sta-kaan, G. ei kustkilt, kustkilt ei), ei kuhunkaan (ku-hun-kaan, G. ei kuhugi), ei milläkään muodolla (G. ei millgi

moodul), ei mitäkään (E. ei midagi), ei kenenkään töö (E. ei kellegi töö), ei ketäkään (E. ei kedagi). Neid kaan-jatfuga sõnu pruugitakse üksnes eitamise, küsimise ja tahtluse lausetes.

3) joku (E. keegi, keski, üks, miski), jo tüvi ja ku jatk, mis mõlemad muudetud (deklineeritud) saavad; näit. gen. jonkun (jo-n ku-n, E. kellegi), infin. jotakuta (jo-ta ku-ta, E. kedagi), allat. jollekulle (jo-lle ku-lle, E. kellelegi), palj. gen. joidenkuiden, infin. joitakuita, allat. joillekuille; ano jotakuta lahjaa (E. palu midagi kingitust), jonakuna päivänä (E. ühel päeval), anna jollekulle (E. anna kellelegi), sano joku sana (E. üttele mõni sõna), tuli joku mies (E. tuli mõni mees).

4) jompikumpi (jompi-kumpi), E. emb kumb, keegi mõlematest, üks mõlematest (tüvi jompakumpu) muudab mõlemaid jagusid; näit. gen. jommankumman, infin. jompaakumpaa, allat. jommallekummalle.

Lähendus. Ka Eesti keeles pruugitakse muutuse lõppusi kahe võrra; näit. midagit, mi-da-gi-t, kus da ja t infinitiivi märgid on. Eesti emb on Soome jompi, jo on Eesti keeles e^{ts} muutunud.

5) joka (E. igaüks) jääb muutmata, jokainen (E. igaüks) muudetakse nagu 5^{ndama} deklinationi adjektiivid.

§ 74. Suffixid*) ehk jatkud, pronominaad ehk asemifud sõna lõpetuses. Neid on kolme persona ehk tegija järgis.

	1. persona	2. persona	3. persona
Üksifus.	-ni	-si	-nsa (-nsä)
	minu	sinu	tema, oma
Paljus.	-mme	-nne	-nsa (-nsä)
	meie	teie	nende, oma

*) Ütle: suffixid.

§ 75. Suffixide sõna otsa jätkamise juures on seletusi tarwis tähele panna.

1) Üksikuse nominatiivis pannakse suffix sõna-tüve otsa; näit. reki (tüvi reke), rekeni (E. minu regi); käsi (tüvi käte), käteni (E. minu käsi); lapsi (t. lapse), lapseni (E. minu laps); vastaus (t. vastaukse), vastaukseni (E. minu vastus). Translatiivi lõpp ksi on suffixi ees kse; näit. taloksi, talokseni (E. minu talus; otti hänet lapseksensa (E. wõttis tema oma lapseks).

2) Suffixi eest kuulub lõpu konsonant ära; näit. gen. talon, illat. taloon, palj. nomin. talot, palj. gen. taloin on suffixibega taloni (mitte talonni, E. minu talu,) taloomme (mitte taloonmme, E. meie talusse), talonne (mitte talotnne, E. teie talud), taloinne (mitte taloinnne, E. teie talude).

Täheendus. Selle reegli järele ei ole üksikuse nominatiivil, genitiivil ja paljuse nominatiivil, kui neil lõpupronominad otsa jätkatud on, mingisugust wahet sõna-wormi poolest.

3) Suffixid ei tee nende eesfeiswaid konsonantiigi mitte pehmeks; näit. pata, patamme, patanne, patansa (mitte padamme, padanne, padansa, E. meie pada, teie pada, nende pada); tupanne (mitte tuvanne, E. teie tuba); isäntämme (mitte isännämme, E. meie peremees).

4) Kolmandama persona suffixi -nsa asemel pruugitakse ka üht teist suffixi, h-n, kelle wahete h ees feisaw wokaal pannakse. h ise jäetakse enamiste wälja ja wokaalid tõmmatakse siis pikaks wokaaliks kokku. Näit. talossansa ehk talossahan, talossaan (talo-ssa-nsa, talo-ssa-han, talo-ssa-an, E. tema talus, oma talus); lapsillensa ehk lapsillehen, lapsilleen (laps-i-lle-nsa, laps-i-lle-hen, laps-i-lle-en, E. oma lastele). Seda suffixi ei pruugita aga mitte sõna-tüve järel ega nende muudete järel, kelle lõpp konsonant, ehk kelle lõpu wiimne heal konsonant on. (Waata all feiswat tabelit.)

Esimene persona.

Üstius.

Nom.	tupani, tupamme	minu tuba, meie tuba
Gen.	tupani, tupamme	minu tua, meie tua
Infin.	tupaani, tupaamme	minu tuba, meie tuba
Inessf.	tuvassani, tuvassamme	minu tuas, meie tuas
Elat.	tuvastani, tuvastamme	minu tuast, meie tuast
Mat.	tupaani, tupaamme	minu tuppä, meie tuppä
Abessf.	tuvallani, tuvallamme	minu tual, meie tual
Ablat.	tuvaltani, tuvaltamme	minu tualt, meie tualt
Mat.	tuvalleni, tuvallemme	minu tuale, meie tuale
Abessf.	tuvattani, tuvattamme	minu tuata, meie tuata
Trsl.	tuvakseni, tuvaksemme	minu tuaks, meie tuaks
Esivo	tupanani, tupanamme	fui minu tuba, fui meie tuba
Rom.	tupaneni, tupanemme	minu tuaga, meie tuaga

Paljus.

Nom.	tupani, tupamme	minu tuad, meie tuad
Gen.	{ tupieni, tupiemme	minu tubade, meie tubade
	{ tupaini, tupaimme	
Infin.	tupiani, tupiamme	minu tubasid, meie tubasid
Inessf.	tuvissani, tuvissamme	minu tubades, meie tubades
Elat.	tuvistani, tuvistamme	minu tubadest, meie tubadest
Mat.	{ tupihini, tupihimme	minu tubadesse, meie tubadesse
	{ tupiini, tupiimme	
Abessf.	tuvillani, tuvillamme	minu tubadel, meie tubadel
Ablat.	tuviltani, tuviltamme	minu tubadelt, meie tubadelt
Mat.	tuvilleni, tuvillemme	minu tubadelle, meie tubadelle
Abessf.	tuvittani, tuvittamme	minu tubadeta, meie tubadeta
Trsl.	tuvikseni, tuviksemme	minu tuaks, meie tuaks
Esivo	tupinani, tupinamme	fui minu tuad, fui meie tuad
Rom.	tupineni, tupinemme	minu tubadega, meie tubadega

Teine persona.

Üksikus.

Nom.	tupasi, tupanne	finu tuba, teie tuba
Gen.	tupasi, tupanne	finu tua, teie tua
Infin.	tupaasi, tupaanne	finu tuba, teie tuba
Inesf.	tuvassasi, tuvassanne	finu tuas, teie tuas

j. n. e.

Paljus.

Nom.	tupasi, tupanne	finu tuad, teie tuad
Gen.	tupiesi, tupienne tupaisi, tupainne	finu tubade, teie tubade
Infin.	tupiasi, tupianne	finu tubasid, teie tubasid
Inesf.	tuvissasi, tuvissanne	finu tubades, teie tubades

j. n. e. nagu -ni ja -mme juures.

Kolmas persona.

Üksikus.

Nom.	tupansa	tema tuba, nende tuba
Gen.	tupansa	tema tua, nende tua j. n. e.
Infin.	tupaansa	tema tuba
Inesf.	tuvassansa, tuvassaan	tema tuas
Elat.	tuvastansa, tuvastaan	tema tuast
Allat.	tupaansa, tupahaan	tema tupa
Abesf.	tuvallansa, tuvallaan	tema tual
Ablat.	tuvaltansa, tualtaan	tema tualt
Allat.	tuvallensa, tualleen	tema tuale
Abesf.	tuvattansa, tuvattaan	tema tuata
Trsl.	tuvaksensa, tuvakseen	tema tuaks
Essiv	tupanansa, tupanaan	fui tema tuba, tubana
Rom.	tupanensa, tupaneen	tema tuaga

Paljus.

Nom.	tupansa	tema tuad, nende tuad
Gen.	tupiensa tupainsa	tema tubade, nende tubade j. n. e.
Infin.	tupiansa	tema tubasid
Inesf.	tuvissansa, tuvissaan	tema tubades
Elat.	tuvistansa, tuvistaan	tema tubadest
Allat.	tupihinsa, tupihin	tema tubadesse
Abesf.	tuvillansa, tuvillaan	tema tubadel
Ablat.	tuviltansa, tuviltaan	tema tubadelt
Allat.	tuvillensa, tuvilleen	tema tubadelle
Abesf.	tuvittansa, tuvittaam	tema tubadeta
Trsl.	tuviksensa, tuvikseen	tema tubadeks
Esiv	tupinansa, tupinaan	kui tema tuba
Rom.	tupinensa, tupineen	tema tubadega

Tähendus 1. Sagebaste on si ka s^{ts} lühendatud, näit. tupaas on tupaasi (E. finu tupp) asemel. Põhja-hommiku Soome-maal, Savo-Karjalaste murdes on ni, si asemel in, is, näit. taloin, talois on taloni, talosi asemel. Sellesjamas murdes on -nsa (-nsä) asemel sa (sä), näit. talosa on talonsa asemel.

Tähendus 2. Eesti rahvalauludes on suffix ni sagebaste pruugitud, aga et tema tähendus unustatud, on ta ka walji koha peale pandud. Näituseks rahvalauludes, mis selle raamatu väljaandja Wiru rannast kogunud: tüttereni, minu tütar; tuttawani, minu tuttaw. Digel kohal, see on üksikuse esimese persona tähenduses on ni poolest näitusi minu Eesti rahvalauludes (esimene aune) lehek. 94, üksillani, wärawillani, kaasillani (minu üksil, minu wärawil, minu kaasil, kaantel) ja lehek. 93. Soome -nsa on Eesti keeles ja^{ts} muutnud ja on Eesti rahvalauludes ja põhjapoolsel Resf-Tallinnamaal weel sagebaste pruugitam. Wiru rannas kuulsin ka: „oh minu tüttereni!“ (oh minu tütar).

Ajasõna ehk tegusõna (verbum).

§ 76. Iga Soome keele ajasõnal on aktiivum ehk tegewik ja passiwum ehk tehtawik. Kummagil on 5 kõne-moodi ehk kõnewiisi. Need on (näitustega aktiivumist):

1) **Judicativ** ehk näitaja, mis tõsist tegewust tähendab. Sellel on:

a. **Präsens** ehk olewik. Präsens on sõna-tüwest ja persona ehk tegija märkidest kokku pandud. Persona märgid (aktiivis) on ühikuses: esimeses personas n, teises t, kolmandamas pikk sõna-tüwe lõpu wokaal ehk pi (vi); paljuses: esimeses personas mme, teises tte, kolmandamas wat; näit. minä sanon, sinä sanot, hän sanoo, — me sanomme, te sanotte, he sanovat.

b. **Futurum** ehk tulewik. Sellel on präsens'i worm, aga tulewase aja tähendus nagu Gesti keeles: sanon = ütlen = saan ütleva. See on walts, kui õpetatakse, et tulewik on Gesti keeles: saan ütleva, saad ütleva j. n. e.

d. **Präteritumi** ehk minewiku märk on i, mis sõna-tüwe ja persona märkide wahetele pannakse; näit. sano-i-n, sano-i-t, sano-i, sano-i-mme, sano-i-tte, sano-i-vat. Ühikuse kolmandamal personal ei ole märki, i on præteritumi märk.

2) **Potential**, mis wõimalikku tegewust tähendab, iseäranes kahtluse ja küsimise lausetes. Selle märk on ne, mis sõna-tüwe ja persona märkide wahetele pannakse; näit. sanonen (sano-ne-n, ma wõin ehk küll üelda), sanonet (sina wõid ehk

küll üelda), sanonee (tema wõib ehk küll üelda). Selle märgi n muudab enamast l ees l^{is}, r ees r^{is}; näit. tullen (enne *tulnen), purren (enne *purnen, mina wõin ehk küll pureda).

Tähendus. Ka Eesti keelest on potentiali kõnewiisi veel leida. Näit. Tartu murde uues testamendis (Wastne Testament, H. Laakmann'i man trükkitu): Luf. ewang. 18. peatükk, 36 „Nink kui temma kuuld rahwast mödaminnawat, sis küsse temma, mes se oInes“ (ol-ne-s); Luf. 19, 3. salm: „Nink temma püüis Jesust nätta, kes temma oInes“; Joh. ewang. 3, 8. salm: „ent sinna ei tia, kost temma tulnes, ehk kohhe temma lännes“ (tul-ne-s, — län-ne-s on endise läh-nes asemel); Apostlite teg., 2. peat., 12. salm: „Mes sest tahtnes sada?“ (taht-ne-s, mis sest tahab küll saada?). H. Neus, Eesti rahwalaulud (Ehstnische Volkslieder) I, lehek. 14: „tähele minagi lähnen.“ Rahwalauludest, mis Lügä-nuse kihelkonnast rahwa suust saanud olen, on kaunis sagebaste potentiali märk ne leida, näit.:

„Ei ma siiski süia jääne; —
Küllab krongid korjanewad,
Wares warjule medaneb.“

Sealt saadud lauludest on õlleb, mis endise õlneb asemel seisab, leida, tähendusega: on ehk küll, wõib ehk olla, wõib küll olla —

Mis sie õlleb, mi me juoma (jooma),
Kumb sie õlleb, kus me käimä? (käime)
Kas sie õlleb pulma juotu,
Wai õe õletus=juotu?

3) **Conditional** ehk tingimise kõnewiis. Selle märk on isi, mis sõna-tüwe ja persona märkide wahel pannakse; näit. sano-isi-n, (E. ma ütlesin), sano-isi-t (E. sina ütlesid), sano-isi (E. tema ütles).

4) **Optatiw** ehk soovimise kõnewiis. Selle esimest personat ei pruugita, selle teise persona märk on kos, kös, selle k eesseiswa wokaali eest wälja kukub, ehk eesseiswa l ees enamast l^{is} muudab, selle kolmandama persona märk on -kohon, -köhön,

kust h wälja kufub; näit. men-kös (E. fina mingü), men-köhön, men-köön (E. tema mingü). Optatiwi paljuse märgid on -kohomme (-köhömmе), -kohotte (-köhötte), -kohot (-köhöt), enamiste ilma h^{ta} pruugitawad; näit. men-köhömmе, men-köömmе; men-köhötte, men-köötte; men-köhöt, men-kööt.

5) **Imperatiw** ehk käskmise kõnewiis. Selle esimest personat ei pruugita, teise persona märk on õhk=heal ('), kolmandama märk on -kahan (-ka-han), -kaan (-kähän, -kään); näit. opi' (E. öpi), oppikahan, oppikaan. Imperatiwi paljuse märgid on -kahamme, -kaamme; -kahatte, -kaatte, -kaha, -kaa; -kahat, -kaat; näit. oppikahamme, oppikaamme; oppikahatte ehk oppikaha, oppikaa; oppikahat, oppikaat.

§ 77. **Substantiwid**, mis ajasõna tüwest, substantiwi märgist ja nimisõna lõppudest kokku pandud. Esimese substantiwi märk on ta, tä, kelle t ennaft ka eesseiswaks konsonandiks muudab ehk koguni wälja kufub; teise substantiwi märk on te, kelle t ennaft ka eesseiswaks konsonandiks muudab ehk koguni wälja kufub; kolmandama substantiwi märk on ma, mä; neljandama märk mise (nom. minen); wiindama märk maise, mäise. (Näitused tabelite peal.)

§ 78. **Adjectiwid**, mis ajasõna tüwest, adjectiwi märgist ja nimisõna lõppudest kokku pandud. Esimese adjectiwi märk on -wa, -vä, teise märk -nut, -nyt, tüwi -nehe, -nee.

§ 79. Ajasõnad jautatakse Soome keeles niisama kui nimisõnad kuude jalku (conjugationisse). Need on:

1) Esimese conjugationi sõnad, ühesilbilised, kelle tüwes pikk wokaal ehk distong; näit. saan, jään, myyn (myön), syön (E. söön), tuon, juon, voin, uin (E. ujun), vien (E. wiin).

2) Teise conjugationi sõnad, kahe ja mitmesilbilised, kelle tüwe lõpus o, ö, u, y, mis järel tulewa präteritumi i ette muut-

mata seisma jäävad; näit. toivon (E. soovin), sidon (E. siun), liikun (E. liigun), rikastun (E. saan rikkaks), lähestyn (E. tulen ligimälle), ammun (E. lasen püssi), taon (E. tagun, taun).

3) Kolmandama conjugationi sõnad, kelle tüve lõpus a, ä; näit. kannan, voitan (E. võidan), keitän (E. keedan), talutan (E. tallutan), venytän (E. venitän), parannan (E. parandan), vähennän (E. vähendan), kiellän (E. keelan), murran (E. murran), muistan (E. mälestän).

4) Neljandama conjugationi sõnad, kase ja mitmesilbilised, kelle tüve lõpus i; näit. etsin (E. otfin), huolin (E. hoolin), revin (E. kifun, rebin), pyhin, murehdin (E. muretsen), purjehdin (E. purjetän).

5) Wiendama conjugationi sõnad, kase ja mitmesilbilised, kelle tüve lõpus e; näit. panen, suren, suljen (E. fulun, topin finni), tuomitsen (E. mõistan kohut), hedelmõitsen (E. õitsen, õelmitsen), paranen, alanen.

Tähendüs. Sõna olen (tüvi ole) ükfikuse kolmas persona on nagu Eesti keeles on, paljuses aga ovat (nemad on); muidu käib sõna nii kui teised wiendama conjugationi sõnad. Potentiali ollen (enne olenen) asemel pruugitakse sagedaste lienen (mina wõin ehk küll olla, mina olen ehk küll), lienet, lienee, lienemme j. n. e.

6) Kuuendama conjugationi sõnad, kokku tõmmatud aja sõnad, kelle praesenti teise silbi lõpus pikk wokaal ehk diifong, mis kase lühikese wokaali wahelt kadunud konsonandi läbi sünnitud; näit. vastaan (ehk vastajan, endise vastadan asemel), seuraan (ehk seurajan, E. käin järele), palkkaan, lupaan, mitaan (E. mõedan), häpeän (ehk häpeen ehk häpiin, E. häbenen), rupean (ehk rupeen, E. hakkän, algan), — inf. vastata', seuratata', palkata', luvata', mitata', hävetä', ruveta' (vastat-ta', seurat-ta', palkat-ta' j. n. e. asemel).

§ 80. Aktiwumi ehk tegewiku tabelid.

Indicativ.

I. III. V. VI.

Präsens ehk olewik.

Üksikus (singular).

1. persona	syö-n (E. söön j. n. e.	anna-n (E. annan j. n. e.	tule-n (E. tulen)	vastaa-n (E. vastan j. n. e.
2. "	syö-t	anna-t	tule-t	vastaa-t
3. "	syö (syö-pi)	antaa (anta-vi)	tulee (tule-vi)	vastaa (vastaa-pi)

Paljus (plural).

1. persona	syö-mme	anna-mme	tule-mme	vastaa-mme
2. "	syö-tte	anna-tte	tule-tte	vastaa-tte
3. "	syö-vät	anta-vat	tule-vat	vastaa-vat

Präteritum ehk minewik.

Üksikus.

1. persona	sö-i-n (E. söin)	anno-i-n (E. antsin, annin)	tul-i-n (E. tulin)	vastas-i-n (E. vastasin)
2. "	sö-i-t	anno-i-t	tul-i-t	vastas-i-t
3. "	sö-i	anto-i	tul-i	vastas-i

Paljus.

1. persona	sö-i-mme	anno-i-mme	tul-i-mme	vastas-i-mme
2. "	sö-i-tte	anno-i-tte	tul-i-tte	vastas-i-tte
	sö-i-vät	anno-i-vat	tul-i-vat	vastas-i-vat

Potential.

Üksikus.

1. p.	syö-ne-n (E. mina wöin ehk jüija)	anta-ne-n (E. mina wöin ehk anda)	tul-le-n (mina wöin ehk tulla)	vastan-ne-n (E. mina wöin ehk wastata)
2. p.	syö-ne-t syö-ne-e (syö-ne-vi)	anta-ne-t anta-ne-e (anta-ne-pi)	tulle-t tulle-e tulle-vi	vastan-ne-t vastan-ne-e (vastan-ne-pi)

Paljus.

1. p.	syö-ne-mme syö-ne-tte syö-ne-vät	anta-ne-mme anta-ne-tte anta-ne-vat	tulle-mme tulle-tte tulle-vat	vastan-ne-mme vastan-ne-tte vastan-ne-vat
-------	--	---	-------------------------------------	---

Conditional.

Üksikus.

1. p.	sö-isi-n (E. mina jöö-ffi-n)	anta-isi-n (E. mina anna-ffi-n)	tul-isi-n (E. mina tule-ffi-n)	vasta-isi-n (E. mina wasta-ffi-n)
2. p.	sö-isi-t	anta-isi-t	tul-isi-t	vasta-isi-t
3. p.	sö-isi	anta-isi	tul-isi	vasta-isi

Paljus.

1. p.	sö-isi-mme	anta-isi-mme	tul-isi-mme	vasta-isi-mme
2. p.	sö-isi-tte	anta-isi-tte	tul-isi-tte	vasta-isi-tte
3. p.	sö-isi-vät	anta-isi-vat	tul-isi-vat	vasta-isi-vat

Optatiiv.

Üksikus.

1. p.	(syö'-ö-n)	anta-o'-n	tul-lo-n	vastat-koo-n
2. p.	syö'-ö-s	anta'-o-s	tul-lo-s	vastat-ko-s
3. p.	syö-köö-n (E. jöögu)	anta-koo-n (E. antku)	tul-koo-n (E. tulgu)	vastat-koo-n (E. wastafu)

Paljus.

1. p.	syö-köö-mme	anta-koo-mme	tul-koo-mme	vastat-koo-mme
2. p.	syö-köö-tte	anta-koo-tte	tul-koo-tte	vastat-koo-tte
3. p.	syö-köö-t	anta-koo-t	tul-koo-t	vastat-koo-t
	(E. söögu)	(E. antku)	(E. tulgu)	(E. vastafu)

Imperatiiv.

Üksikus.

1. p.	(syö-kä-n)	(anta-ka-n)	(tul-ka-n)	(vastat-ka-n)
2. p.	syö'	anna'	tule'	vastaa'
	(E. söö)	(E. anna)	(E. tule)	(E. vasta)
3. p.	syö-kää-n	anta-kaa-n	tul-kaa-n	vastat-kaa-n

Paljus.

1. p.	syö-kää-mme	anta-kaa-mme	tul-kaa-mme	vastat-kaa-mme
	syö-kää-tte	anta-kaa-tte	tul-kaa-tte	vastat-kaa-tte
	syö-kää-t	anta-kaa-t	tul-kaa-t	vastat-kaa-t

Substantiiv I.

Infinit.	(t. syö-tä)	(t. antata)	(t. tulta)	(t. vastat-ta)
	syö-dä'	anta-a'	tul-la'	vastata'
Transl.	(E. süija)	(E. anda)	(E. tulla)	(E. vastata)
	syö-dä-ksi	anta-a-ksi	tul-la-ksi	vastata-ksi
	(E. söömi- feks)	(E. andmi- feks)	(E. tulemi- feks)	(E. vasta- mifeks)

Substantiiv II.

Genetiiv	(t. syö-te)	(t. anta-te)	(t. tul-te)	(t. vastat-te)
	syö-de-ssä	anta-e-ssä	tul-le-ssa	vastat-te-ssa
	(E. süijes)	(anta-i-ssa)	(E. tulles)	(E. vastates)
	(E. söödes)	(E. andes)	(E. tulles)	(E. vastates)

Instr.	syö-de-n	anta-e-n (anta-i-n)	tul-le-n (E. tulles, tulemisega)	vastate-n (E. vastates, vastamisega)
--------	----------	------------------------	--	--

Substantiw III.

	t. syö-mä	t. anta-ma	(t. tule-ma)	t. vastaa-ma
Gen.	syö-mä-n	anta-ma-n	tule-ma-n	vastaa-ma-n
Inesf.	syö-mä-ssä	anta-ma-ssa	tule-ma-ssa	vastaa-ma-ssa
Elat.	syö-mä-stä	anta-ma-sta	tule-ma-sta	vastaa-ma-sta
Allat.	syö-mä-än	anta-ma-an (anta-an)	tule-ma-an	vastaa-ma-an
Abesf.	syö-mä-llä	anta-ma-lla	tule-ma-lla	vastaa-ma-lla
Ublat.	syö-mä-ltä	anta-ma-lta	tule-ma-lta	vastaa-ma-lta
Abesf.	syö-mä-ttä	anta-ma-tta	tule-ma-tta	vastaa-ma-tta

(Eesti keeli:)

Gen.	fööma	(andma)	(tulema)	(vastama)
Inesf.	föömas	andmas	tulemas	wastamas
Elat.	föömast	andmast	tulemast	wastamast
Allat.	fööma	andma	tulema	wastama
Abesf.	föömata	andmatta	tulematta	wastamatta

Substantiw IV.

Nom.	syö-minen	anta-minen	tule-minen	vastaa-minen
Gen.	syö-mise-n	anta-mise-n	tule-mise-n	vastaa-mise-n
Infin.	syö-mis-tä	anta-mis-ta	tule-mis-ta	vastaa-mis-ta

j. n. e.

Substantiw V.

tüwi syö-mäise | t. anta-maise | t. tule-maise | t. vastaa-maise

Paljus.

Snesf.	syö-mäis-i-ssä	anta-mais-i-ssa	tule-mais-i-ssa	vastaa-mais-
Elat.	syö-mäis-i-stä	anta-mais-i-sta	j. n. e.	[i-ssa
Abesf.	syö-mäis-i-llä	anta-mais-i-lla		j. n. e.
Ablat.	syö-mäis-i-ltä	anta-mais-i-lta		

(Eesti keeli:)

Snesf.	föömises,	andmises,	tulemises	wastamises,
	fagedases	fagedaste		fagedaste
	föömises	andmises		wastamises
		j. n. e.		

Adjectiw I.

syö-vä	anta-va	tule-va	vastaa-va
(E. fööw)	(E. andaw)	(E. tulew)	(E. wastaw)

Adjectiw II.

	syö-nyt	anta-nut	tul-lut	vastan-nut
	(E. föönud)	(E. andnud)	(E. tulnud)	(E. wastanud)
	t. syö-nehe	t. anta-nehe	t. tullehe	t. vastannehe
	syö-nee	anta-nee	(tul-nehe)	vastannee
Gen.	syö-nee-n	anta-nee-n	tullee-n	vastannee-n
Infinit.	syö-nyt-tä	anta-nut-ta	tullut-ta	vastannut-ta
Allat.	syö-nee-lle	anta-nee-lle	tullee-lle	vastannee-lle

Paljus.

Rom.	syö-nehe-t	anta-nehe-t	tullehe-t	vastannehe-t
	syö-nee-t	anta-nee-t	tullee-t	vastannee-t

Passiwum ehk tehtawid.

§ 81. Passiwumi märk on ta, tä, mis sõna-tüwe ja lõp-pude wahete tuleb ja kelle t ennast ka pehmendab ehk seiswaks

konsonandiks muudab. Rahe lühikese liht wokaali wahel muudab t ennast tt^{ts}.

§ 82. Passiwumi präsensi lõpp on han, ehk ilma h^{ta} enamiste an; näit. sano-ta-han, sanotaan (E. üeldakse), saa-dahan, saadaan (E. saadakse).

§ 83. Passiwumi præteritumi lõpp on ihin, enamiste ilma h^{ta} iin; näit. sanott-ihin, sanottiin (E. üeldi), saat-ihin, saatiin (E. saadi).

§ 84. Passiwumi potentiali lõpp on hen kõikide personade jaoks, conditionali lõpp hin, kust h enamiste wälja kukunud; näit. sanottane-hen, sanottaneen, saatane-hen, saataneen (umbes: mind wõib ehk üeldud saada); sano-tta-isi-hin, sanottaisiin (mind jaoks ehk üeldud, mind ehk üeldakse). Neid pruugitakse nagu passiwumi präsensi ja præteritumi kõikide personade jaoks. Nende kõrmas saab aga ka ta järel ne ja isi persona-märkidega pruugitud nagu aktiwumis.

§ 85.

P a s s i w u m.

Judicatiw.

Präsens.

Präsens	tüwi: syötä	annetta	tulta	vastatta
	syödä-än	anneta-an	tulla-an	vastata-an
	(E. süia-ks)	(E. annetakse antakse)	(E. tullakse)	(E. wastataks)

Præteritum.

syötiin	annettiin	tultiin	vastattiin
(E. söödi)	(E. anneti, anti)	(E. tuldi)	(E. wastati)

syötäneen minua, syötänen	annettaneen minua, annettanen	mina wõin ehk söödud saada, mind wõib ehk süija	mina wõin antud saada, mind wõib anda
syötänet	annettanet		

j. n. e.

syötäisiin minua, syötäisin syötäisit	annetäisiin minua, annetäisin annetäisit	mina saaksin söö- dud, mind saaks söödud, sina saaksid söö- dud, sind saaks söödud	mina saaksin an- tud, mind saaks antud, sina saaksid an- tud, sind saaks antud
--	---	---	---

j. n. e.

Optatiw.

syötäköön (G. söödagu)	annettakoon (G. annetagu, antagu)	tultakoon (G. tuldagu)	vastattakoon (G. wastatagu)
---------------------------	---	---------------------------	--------------------------------

Imperatiw.

syötäkään	annettakaan	söödagu, mind piab söö- dama	antagu, mind piab an- tama
-----------	-------------	------------------------------------	----------------------------------

Substantiw I.

Infin. Trsl.	t.: syötätä syötää' syötääksi	annettata annettaa' annettaaksi	söödud saada, (umbes:) söö- miseks saada	antud saada, (umbes:) and- miseks saada
-----------------	-------------------------------------	---------------------------------------	--	---

Substantiiv II.

Snesf.	t. syötäte	annettate	(umbes:) föödud saamises	(umbes:) annetud saamises
	syötäessä	annettaessa		

Kolmandamas, neljandamas ja viiendamas substantiivis on passiivumi tüvedel syötä, annetta, tulta, vastatta aktiivumi lõpud.

Adjectiiv I.

Nom.	syötävä	annettava	tultava	vastattava
Gen.	syötävän	annettavan	tultavan	vastattavan
Aff.				
Infin.	syötävää	annettavaa	tultavaa	vastattavaa

j. n. e.

Adjectiiv II.

Nom.	syöty (E. söödud)	annettu (E. antud)	tultu (E. tulnud)	vastattu (E. vastatud)
Gen.	syödyn	annetun	tullun	vastatun
Infin.	syötyä	annettua	tultua	vastattua
Snesf.	syötyänsä*)	annettuansa*)	tultuansa*)	vastattuansa*)
	syödyssä	annettussa	tullussa	vastatussa

j. n. e.

Negation ehk eitamise sõna.

§ 86. Eitamise sõna e (ehk elle) otja pannaakse kolmes esimeses kõnemüüjis persona märgid, mis siis järelseisva ajasõna tüvesse enam ei tule:

Üksikus.

en, mina ei (ehk ei mina)
et, sina ei
ei, tema ei

Paljus.

emme, meie ei (ehk ei meie)
ette, teie ei
eivät, nemad ei

*) Kui tema sõõmud oli, kui tema annud, tulnud, vastanud oli. Niisugune tähendus on illeiltele passiivumi II. adjectiivi infinitiivil, olgu tema järel -nsa, ehk teised suffigid ehk koguni olemata.

Oxptatiw.

Üksikus.

(ellön ehk allön)
ellös ehk allös
elkoon ehk alkoon

(ärgu mina)
ärgu fina
ärgu tema

Paljus.

elkoomme ehk alkoomme
elkootte ehk alkootte
elkoot ehk alkoot

ärgu meie
ärgu teie
ärgu nemad

Imperatiw.

Üksikus.

(elkän) (alkän)
elä' ehk älä'
elkään ehk alkään

(ära mina)
ära fina
ära tema

Paljus.

elkäämme ehk alkäämme
elkäätte ehk alkäätte
elkäät ehk alkäät

ärgem meie
ärge teie
ärgu nemad

Lähen dus. Eesti keele Wiru murdes pruugitakse neid sõnu niisama persona märkidega; näit. en, et, ei, emma, etta, eiwad. Eesti keeles on üksikuse kolmandama persona eitamiise sõna worm kõikide teiste asemelle pruugitawaks jäänud. Rahwa suust ja wanadest rahwalauludest Raikwere ümbert on en ja eiwad kõige enam leida.

§ 87. Negationi ehk eitamise sõna tabelid.

A f t i w u m.

Judicatiw.

Präsens.

Üksikus.

en anna', mina ei anna	en vastaa', mina ei wassta
et anna', fina ei anna	et vastaa', fina ei wassta
ei anna', tema ei anna	ei vastaa', tema ei wassta

Paljus.

emme anna', meie ei anna	emme vastaa', meie ei wassta
ette anna', teie ei anna	ette vastaa', teie ei wassta
eivät anna', nemad ei anna	eivät vastaa', nemad ei wassta

Präteritum.

Üksikus.

en antanut, mina ei andnud	en vastannut, mina ei wastanud
et antanut, fina ei andnud	et vastannut, fina ei wastanud
ei antanut, tema ei andnud	ei vastannut, tema ei wastanud
emme antaneet, meie ei andnud	emme vastanneet, meie ei was- tanud
ette antaneet, teie ei andnud	ette vastanneet, teie ei was- tanud
eivät antaneet, nemad ei and- nud	eivät vastanneet, nemad ei wastanud

Potential.

Üksikus.

en antane', mina ei wõi, ei tohi ehk mitte anda	en vastanne', mina ei wõi, ei tohi ehk wastata
et antane' j. n. e.	et vastanne' j. n. e.
ei antane'	ei vastanne'

Paljus.

emme antane', meie ei wõi, ei tohi ehk anda	emme vastanne', meie ei wõi, tohi ehk wastata
ette antane' j. n. e.	ette vastanne' j. n. e.
eivät antane'	eivät vastanne'

Conditional.

Üksikus.

en antaisi', mina ei annaks mitte	en vastaisi', mina ei wastaks mitte
et antaisi' j. n. e.	et vastaisi' j. n. e.
ei antaisi'	ei vastaisi'

Paljus.

emme antaisi'	emme vastaisi'
ette antaisi'	ette vastaisi'
eivät antaisi'	eivät vastaisi'

Optatiw.

Üksikus.

(ellön, ällön antako')	(ellön, ällön vastatko')
ellös, ällös antako', ärgu fina antfu	ellös ehk ällös vastatko', ärgu fina wastafu
elkөөn, älkөөn antako', ärgu tema antfu	elkөөn, älkөөn vastatko', ärgu tema wastafu

Paljus.

elkөөmme antako', ärgu meie antfu	elkөөmme vastatko', ärgu meie wastafu
elkөөtte antako', ärgu teie antfu	elkөөtte vastatko', ärgu teie wastafu
elkөөt antako', ärgu nemad antfu	elkөөt vastatko', ärgu nemad wastafu

Imperatiiv.

Üksikus.

(elkän, älkän antaka')
 elä, älä anna', ära anna
 elkään, älkään antaka', ärgu
 tema antku)

(elkän, älkän vastatka')
 elä, älä vastaa', ära vastata
 elkään, älkään vastatka', ärgu
 tema vastatku)

Paljus.

elkäämme antaka', ärgem ant-
 fem
 elkäätte antaka'
 elkää antaka', äрге antke
 elkäät antaka', ärgu antku)

elkäämme vastatka', ärgem
 vastatfem
 elkäätte vastatka'
 elkää vastatka', äрге vastatke
 elkäät vastatka', ärgu vastatku)

P a s s i v u m.

Judicatiiv.

Präsens ei anneta', ei anta
 Präter. ei annettu, ei antud

ei vastata', ei vastata
 ei vastattu, ei vastatud

Potential.

ei annettane', ei võida, ei to-
 hita ehk mitte anda

ei vastattane', ei võida, ei to-
 hita ehk mitte vastata

Conditional.

ei annettaisi', ei saaks antud

ei vastattaisi', ei saaks vastatud

Optatiiv.

elkөөn, älkөөn annettako', ärgu
 antagu

elkөөn, älkөөn vastattako',
 ärgu vastatagu

Imperatiiv.

elkään, älkään annetaka', antagu	elkään, älkään vastattaka', ärgu vastatagu
-------------------------------------	---

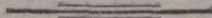
§ 88. Reflexiiv ehk tegija enese peale tähendaja ajasõna.

Selle tähenduseks panna'se u (y) ehk i (i) sõna tüve ja lõppude wahete, näit. antaun (E. mina annan ennast), muuttain (E. mina muudan ennast), kätkein (E. mina peidan ennast).

§ 89. Üksikuse 3ma persona märk on olewikus uu, näit. antaui, ehk — sõnades i' peal — kse (ehk hen), näit. kätkeikse (kätkeihen, E. tema peidab ennast).

§ 90. Õhk=heal (') lõpus i' muudab ennast n ees n^{ts}, k ja t ees t^{ts}, näit. kätkeinny', kätkeiköön, kätkeitä' (kätkeittä' asemel), kätkeitty. Conditionali märki isi ees on õhk=heale asemel s, näit. kätkeisisin. Sõnades u märgiga on Conditionali märk paljalt si, näit. antaui-si-n, antausit, antausi (E. mina antsin ennast, sina antsid, tema andis ennast).

Reflexiivi ajasõna tabelid tulewad ehk teises andes.

Sellesama wäljaandja teised raamatud:

- Untersuchungen zur vergleichenden Grammatik des finnischen Sprachstammes.** Leipzig, Druck u. Verlag von Breitkopf & Härtel. 1873.
- Laulud wiisdega.** Tartus, trükitud R. Mattiesen'i kirjadega ja kuluga. 1874. Hind 25 kop.
- Ueber die historische Entwicklung der finnischen Sprachen im Vergleich mit der der indogermanischen und über die Methode der estnischen Grammatik.** Antrittsvorlesung. Dorpat, gedruckt bei H. Laakmann. 1875.
- Bericht über die Ergebnisse einer Reise durch das Estenland im Sommer 1875.** Dorpat, gedruckt bei H. Laakmann. 1877.
- Ueber die estnischen Ortsnamen auf -were (im Deutschen auf -fer).** Dorpat, gedruckt bei H. Laakmann. 1877.
- Õutsa Keisri Aleksandri Estimese elu ja olu.** Tartus, trükitud Schnakenburg'i kuluga. 1878. Hind 25 kop.
- Gesti rahwalaulud.** Tartus, trükitud Schnakenburg'i kuluga. 1879. Hind 30 kop.
- Gesti keele healte õpetus ja kirjutuse wiis.** Tartus, Schnakenburg'i kuluga trükitud. 1879. Hind 60 kop.
- Sõnumed Keisri Majesteedi Aleksandri II. lahkumiseft ja Keisri Majesteedi Aleksandri III. aunjärjese astumiseft.** Suurte aja-lehtede sõnumed. Tartus, trükitud R. Mattiesen'i kirjadega. 1881. Hind 10 kop.
-

